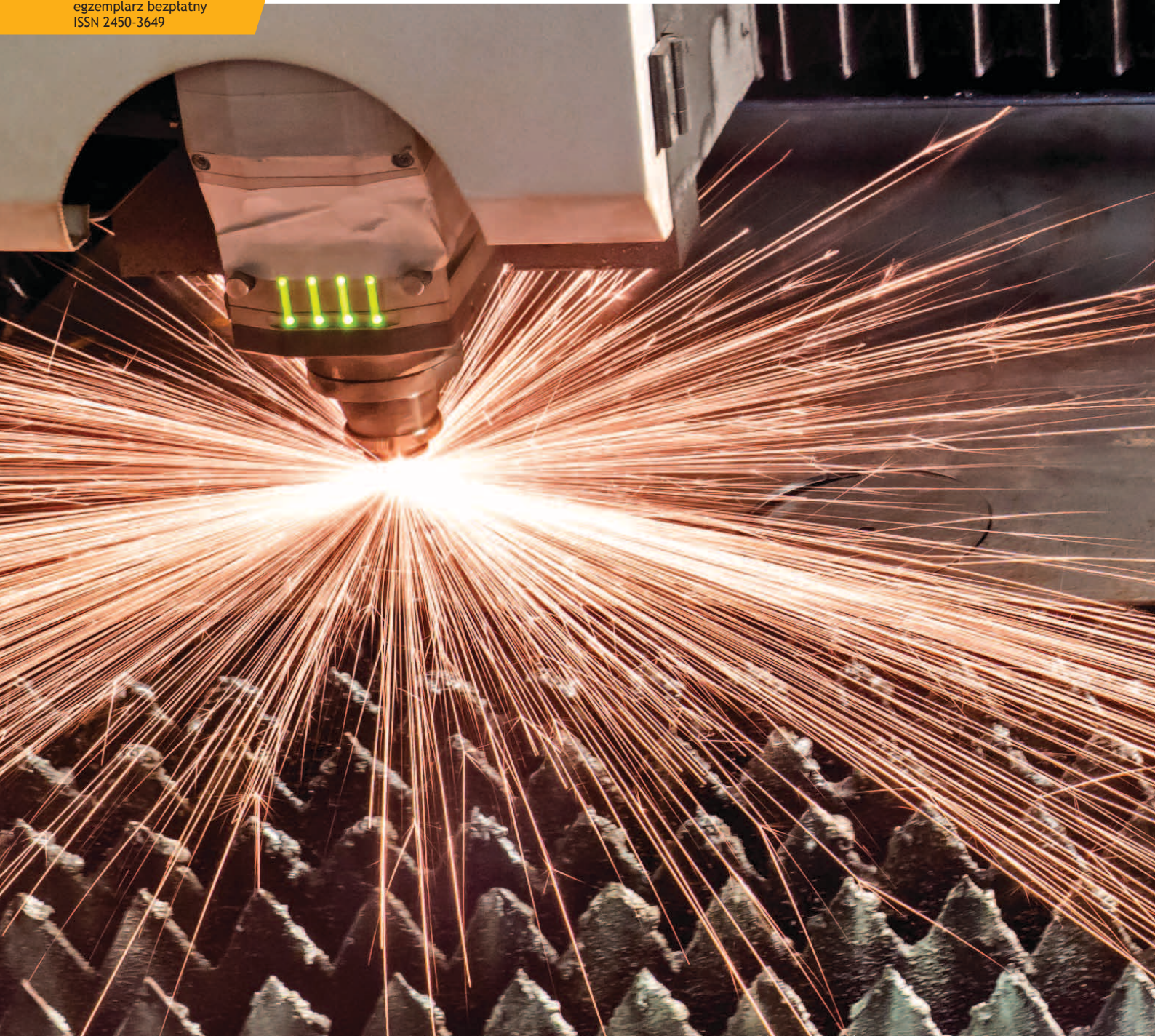

Zobacz zmiany

rpo.podkarpackie.pl

Biuletyn informacyjny Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020

3(12)/2018
egzemplarz bezpłatny
ISSN 2450-3649

Więcej innowacji w MŚP

Opieka dodająca otuchy • W trosce o jednostkę

4

AKTUALNOŚCI

STEP dla przedsiębiorców • Podkarpacka Platforma Wsparcia Biznesu (PPWB)
• Odlotowe Fundusze Europejskie

6

ROZMOWA NUMERU – Polityka Spójności po roku 2020

Rozmowa z prof. Jackiem Szlachtą, kierownikiem Katedry Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie

9

WYDARZENIA – Klucz do rozwoju Podkarpacia

Celem inicjatywy Catching-Up Regions było zidentyfikowanie czynników ograniczających wzrost w słabiej rozwiniętych regionach UE i udzielenie im pomocy w efektywnym wykorzystaniu środków przekazywanych w ramach polityki spójności

12

WYKORZYSTANIE FUNDUSZY – Czas na efekty

Rozmowa z Wojciechem Magnowskim, dyrektorem Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym w UMWP

15

DOBRE PRAKTYKI – Więcej innowacji w MŚP

Wspieraniu małych i średnich przedsiębiorców służą środki zapisane w ramach I osi priorytetowej „Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka” RPO WP

19

EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY – Opieka dodająca otuchy

W RPO WP na lata 2014-2020 około 50 mln euro przeznaczono na działanie 8.3 *Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych*

24

EKSPERT PODPOWIADA – Wybierz najlepszą ofertę

Gdzie opublikować ogłoszenie i jakich zasad trzeba dochować przy wyborze wykonawcy?

27

PORADY DLA BENEFICJENTA – W trosce o jednostkę

Od 25 maja 2018 r. obowiązuje RODO, czyli Rozporządzenie o Ochronie Danych Osobowych

30

ROZRYWKA – Quiz

Co wiesz o Funduszach Europejskich? Sprawdź swoją wiedzę

31

HARMONOGRAM

Informacja o naborach wniosków zaplanowanych w IV kwartale 2018 r.

Wydawca:

Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego
Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym
al. Ł. Cieplickiego 4, 35-010 Rzeszów
tel. +48 17 747 67 05
faks +48 17 747 67 39
e-mail: drp@podkarpackie.pl, info.rpo@podkarpackie.pl
www.rpo.podkarpackie.pl
www.facebook.com/zmieniamypodkarpackiezpo

W tym wydaniu foto: archiwum Caritas Archidiecezji Przemyskiej, archiwum DDP w Myczkowcach, archiwum GOPS w Białobrzegach, archiwum UMWP w Rzeszowie, Bartosz Jadam/PCI, Łukasz Józwenko/UMWO, Michał Mielniczuk, Maciej Rałowski/rałowski.pl, Stock Chroma, Witold Trółka/UMWWSL

Realizacja:

Smartlink Sp. z o.o.
ul. Wieniawskiego 5/9, 61-712 Poznań
tel. +48 61 849 90 40
e-mail: biuro@smartlink.pl
www.smartlink.pl

Redakcja i koordynacja: Iwona Gutowska
Korekta: Agata Rokita
Projekt, infografiki i skład: Maciej Pachowicz
Współpraca: Joanna Skrzypek (UMWP)
Fotografia na okładce: Maciej Rałowski/rałowski.pl

Atuty regionu

Głównym celem dotychczasowego wykorzystania środków unijnych był wzrost krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki oraz poprawa dostępności przestrzennej Podkarpacia. Warto podkreślić, że łączna wartość dofinansowania projektów realizowanych na terenie naszego województwa w latach 2004-2013 wynosi 6,615 mld zł (odpowiednio w latach: 2004-2006 – 1,935 mld zł, 2007-2013 – 4,68 mld zł).

Analizując podział środków unijnych w ciągu ostatniej dekady, można zauważyć, że spora część funduszy przeznaczona została na konkurencyjną i innowacyjną gospodarkę. Wysoki udział nakładów na B+R w PKB, zdecydowanie większy udział kadr B+R sektora prywatnego, dominacja prywatnego finansowania tego rodzaju działalności i koncentracja na pracach rozwojowych – to pozytywne wyróżniki Podkarpacia na tle kraju. Względnie wysokiemu popytowi na działalność B+R generowanemu przez sektor przedsiębiorstw odpowiada nowoczesna infrastruktura badawcza, zakupiona przez regionalne uczelnie z Funduszy Europejskich w ramach poprzedniej perspektywy finansowej 2007-2013, jak i zaplecze badawcze wiodących przedsiębiorstw wsparte z tego samego źródła.

Choć łączna wielkość eksportu nie wyróżnia regionu na tle krajowym, to pozytywnym i ważnym zjawiskiem jest ponadprzeciętny udział przychodów ze sprzedaży innowacyjnych produktów na eksport w przedsiębiorstwach przemysłowych. Województwo jest atrakcyjne dla firm reprezentujących wszystkie sektory: od niskiej techniki po zaawansowaną. To korzystna tendencja z punktu widzenia rozwoju regionalnego.

Coraz częściej pada pytanie: co po roku 2020? Nie tylko my, ale cała Europa dyskutuje o projekcie nowego budżetu. Czy nadal będzie wspierany rozwój regionów, zwłaszcza tych biedniejszych, czy też nacisk zostanie położony na największe współczesne wyzwania, m.in. bezrobocie (zwłaszcza wśród ludzi młodych), migrację, zmiany klimatyczne i bezpieczeństwo? W maju br. Komisja Europejska przedstawiła projekt wieloletniego budżetu Unii Europejskiej na lata 2021-2027, w którym zaproponowała cięcia w polityce spójności o ok. 7% i polityce rolnej o ok. 5%, a także projekty regulacji, w oparciu o które wdrażana ma być kolejna perspektywa finansowa. Propozycje te oznaczają mniejsze środki oraz o wiele trudniejsze w porównaniu z dotychczasowymi warunki ich wykorzystania. Zarówno ze strony Rządu RP, jak i wszystkich regionów, kierowane są w stosunku do tych propozycji krytyczne uwagi i postulaty zwiększenia środków oraz sposobu ich zaprogramowania i wydatkowania. Najbliższe miesiące będą kluczowe dla stworzenia odpowiednich warunków dla dalszego wspierania rozwoju naszego regionu ze środków unijnych po roku 2020.

Zapraszam do lektury.

Władysław Ortyl
Marszałek Województwa Podkarpackiego

Biuletyn w wersji mobilnej dostępny jest pod adresami:
rpo.podkarpackie.pl oraz **<http://online.smartlink.pl/zobacz-zmiany-03-2018/>**

Można go również obejrzeć, skanując zamieszczony obok kod.

STEP dla przedsiębiorców

SPRAWDZIMY TWÓJ
EKSPERYMENTALNY
POMYSŁ

”

...wystarczy sam pomysł oraz wstępna informacja o planowanych działaniach i kosztach”

”

...ze STEP mogą skorzystać wszyscy przedsiębiorcy..”

”

...udział w instrumencie STEP jest bardzo prosty, bezpłatny i nie wymaga dużo czasu...”

Prowadzisz firmę i myślisz o inwestycjach w nowe technologie, produkty lub urządzenia? Zastanawiasz nad realizacją projektów badawczo-rozwojowych, ale nie masz doświadczenia w pozyskiwaniu na nie Funduszy Europejskich? Skorzystaj z nowego narzędzia uruchomionego przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju – Sprawdźmy Twój Eksperymentalny Pomysł na Projekt (STEP). Wejdź na stronę www.poir.gov.pl/step, wypełnij formularz (wystarczy sama idea oraz informacja o pla-

nowanych działaniach i kosztach) i prześlij go do Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich właściwego dla miejsca realizacji Twojego projektu. Konsultanci sprawdzą, czy pomysł wpisuje się w Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (POIR) lub wskażą inne źródła jego sfinansowania. Jeśli pomysł wpisuje się w POIR, wspólnie z ekspertem przygotujesz analizę mocnych i słabych stron. Ekspert wskaże też te elementy, które warto wzmocnić, ubiegając się o środki z POIR.

Podkarpacka Platforma Wsparcia Biznesu (PPWB)

Niska konkurencyjność podkarpackich mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw to problem zidentyfikowany w ramach inicjatywy Catching-Up Regions. Po przeanalizowaniu przyczyn tej sytuacji i na podstawie rozwiązań w zakresie wsparcia biznesu funkcjonujących w innych krajach europejskich opracowano model dystrybucji usług prorozwojowych na rzecz firm. Przedsiębiorca za pośrednictwem Podkarpackiej Platformy Wsparcia Biznesu może kupić usługę od instytucji otoczenia biznesu oraz prywatnych dostawców. Jeśli nie ma usługi odpowiadającej jego potrzebom, może skorzystać ze wsparcia niezależnego doradcy, który pomoże zdiagnozować problemy rozwojowe firmy i zaprojektować usługę „szytą na miarę”. Zakup usług będzie częściowo refundowany. Maksymalna wysokość dotacji przeznaczona dla jednej firmy to 200 tys. euro. PPWB to przedsięwzięcie, na które Województwo Podkarpackie w partnerstwie z Wyższą Szkołą Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie pozyskało dofinansowanie z działania 1.3 *Promowanie przedsiębiorczości* RPO WP. Wartość projektu wynosi 41,8 mln zł, a jego realizacja potrwa do końca 2022 r. Szczegółowe informacje znajdują na stronie internetowej: www.ppwb.pl.

Odlotowe Fundusze Europejskie

Niesamowite akrobacje lotnicze m.in. w wykonaniu F-16, Firebirds i Baltic Bees oraz wyśmienita zabawa w strefie „naziemnej” – tak można podsumować IV Podkarpackie Pokazy Lotnicze, które w tym roku odbyły się 28 lipca w Mielcu. Dopisała nie tylko pogoda, ale również wspaniała publiczność. Szacuje się, że na mieleckim lotnisku było ponad 40 tys. osób.

Idea organizowania lotniczego show łączy w sobie chęć integracji mieszkańców regionu i propagowania wśród nich wiedzy o tradycji lotniczej, która na Podkarpaciu ma szczególnie długą i piękną historię. Tegoroczną imprezę połączono bowiem z obchodami 100-lecia polskiego lotnictwa i 80-lecia przemysłu lotniczego w Mielcu. Pokazy to również znakomita promocja Funduszy Europejskich. O unijnych przedsięwzięciach można było usłyszeć nie tylko ze sceny, ale również na stoiskach promocyjnych m.in. Województwa Podkarpackiego oraz Programu Interreg Polska – Słowacja. Promocja odbyła się również poprzez konkurs „F(r)uuundusze”, w którym udział wzięło 70 osób. Za prawidłowo rozwiązane zagadki związane z funduszami otrzymywało się unijne pieczątki. Zebranie sześciu pozwalało na udział w decydującej konkurencji – rzucie papierowym, ręcznie wykonanym samolotem. Nagrodą główną w konkursie był przelot nad Mielcem, ufundowany przez firmę Royal Star Aero z Mielca. Wśród sponsorów nagród były także: Cellfast, Linetech, Aero AT, Program Interreg Polska – Słowacja oraz Urząd Miejski w Mielcu. Impreza została zorganizowana przez Samorząd Województwa Podkarpackiego we współpracy z Urzędem Miejskim w Mielcu, PZL Mielec i Lotniskiem Mielec.

Polityka spójności po roku 2020

Akceptacja nowego budżetu powinna nastąpić na szczycie w Sibi, który zaplanowano na 9 maja 2019 r. Jeżeli zakończy się on niepowodzeniem, to opóźnienia w pracach nad ostatecznym kształtem budżetem mogą być większe, niż przypuszczamy – mówi prof. Jacek Szlachta, kierownik Katedry Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie.

Według propozycji Komisji Europejskiej z końca maja br., Polska otrzyma w nowej perspektywie 2021-2027 znacząco mniej pieniędzy w ramach polityki spójności niż w obecnej. W sumie ma to być prawie 64,4 mld euro wobec 83,9 mld euro, jakie otrzymaliśmy w tej perspektywie. Udział Polski w alokacji polityki spójności spadnie więc z 22-23% w latach 2014-2020 do około 19,6% w latach 2021-2027. Czy to jest do przyjęcia?

Patrząc na same liczby, to nie, lecz po dokładnej analizie przyczyn tych cięć trzeba uznać, że propozycja Komisji Europejskiej jest przyzwoita.

Jakie są przyczyny usprawiedliwiające tak poważne cięcia?

Trzeba obiektywnie stwierdzić, że pieniędzy w budżecie będzie mniej, a ponadto pojawiły się nowe wyzwania globalne i europejskie, które wymagają skutecznego podjęcia działań przez Unię. A to niesie ze sobą konieczność odpowiednich nakładów finansowych. Główną przyczyną mniej zasobnego budżetu jest wyjście Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej. Pomimo słynnego rabatu wywalzonego przez Margaret Thatcher Brytyjczycy wpłacali znaczącą składkę. Brexit oznacza więc poważny ubytek w dochodach budżetowych UE, rzędu 84-98 mld euro w latach 2021-2027.

Jakie są te nowe kosztowne wyzwania?

Wszyscy widzimy, że Europa na poważne kłopoty. Jednym z najpoważniejszych jest kryzys migracyjny. Komisja przewidziała niemal trzykrotny wzrost wydatków z obecnych 13 mld euro do ok. 33 mld euro na zarządzanie granicami zewnętrznymi, politykę imigracyjną i azylową. Trzeba sobie jasno powiedzieć, że lepsza ochrona granic zewnętrznych i opanowanie problemu migracji leży w naszym interesie, gdyż bez tego groziłoby nam załamanie strefy Schengen. Przypomnijmy, że jest to obszar, do którego należy też Polska, gdzie zniesiona została kontrola na granicach wewnętrznych. Takie zagrożenie jest niestety realne. Proszę zauważyć, jakie korki ustawiają się na przejściach granicznych, gdy niektóre państwa wprowadzają doraźne kontrole. Gdyby porozumienie z Schengen przestało obowiązywać, transport towarów trwałby dłużej, co wiązałoby się ze wzrostem wszystkich kosztów wymiany handlowej. Przyniosłoby to ogromne straty naszej gospodarce. W naszym interesie jest więc lepsza ochrona granic. A to oczywiście kosztuje. Tak więc ta nowa pozycja w budżecie ma sens.

Większe pieniądze na innowacje, czyli badania i wdrożenia nowych produktów i usług, też są uzasadnione. Bez tego gospodarka europejska będzie coraz mniej konkurencyjna w stosunku do rosnących w siłę gospodarek, choćby azjatyckich. Musimy też zwiększyć nakłady na informatyzację.

A czym wytłumaczyć aż 22-krotny wzrost nakładów na Fundusz Obronny?

Żyjemy w bardzo niepewnych czasach i poleganie wyłącznie na sile NATO może nie wystarczyć. Ze względu na zmianę polityki USA, ale także z powodu decyzji Wielkiej Brytanii o wyjściu ze Wspólnoty, Unia zdecydowała się na utworzenie Europejskiego Funduszu Obronnego, na który przeznaczono ponad 24 mld euro. Polska jest krajem frontowym, więc ze

KOMISJA PRZEWIDZIAŁA
NIEMAL TRZYKROTNY WZROST
WYDATKÓW Z OBECNYCH
13 MLD EURO DO OK. 33 MLD EURO
NA ZARZĄDZANIE GRANICAMI
ZEWNĘTRZNYMI, POLITYKĘ
IMIGRACYJNĄ I AZYLOWĄ.
LEPSZA OCHRONA GRANIC
ZEWNĘTRZNYCH I OPANOWANIE
PROBLEMU MIGRACJI LEŻY
W NASZYM INTERESIE, GDYŻ
BEZ TEGO GROZIŁOBY NAM
ZAŁAMANIE STREFY SCHENGEN

względu chociażby na ten fakt powinniśmy być zainteresowani większymi wydatkami na bezpieczeństwo. Wspólny budżet obronny to nie tylko wydatki, ale również szansa dla naszego przemysłu zbrojeniowego. Mamy sporo dobrych zakładów w tej branży, które we współpracy z sektorem badawczym mogą z powodzeniem uczestniczyć w unijnych projektach i korzystać z tych pieniędzy. Musimy nauczyć się skutecznego zabiegania o pieniądze z Brukseli.

Z tym mamy problem.

Zgadza się. Bardzo dobrze idzie nam korzystanie z unijnych pieniędzy w ramach polityki spójności i nasze regiony są za to słusznie chwalone. Widzimy jednak, że ze względu na zmieniającą się sytuację na świecie i w samej Unii, a także z powodu bogacenia się naszych województw polityka spójności będzie stopniowo tracić na znaczeniu. Musimy więc rozwijać potencjał umożliwiający absorpcję w obszarach obficie wyposażonych w fundusze w latach 2021-2027. Krótko mówiąc, interesujemy się bardziej programami zarządzanymi przez Brukselę i uczmy się z nich korzystać.

Tak czy inaczej, pomoc Unii dla regionów nie będzie już tak szkodra.

To prawda, gdyż stajemy się „ofiara” własnego sukcesu. Szybko się rozwijamy – PKB Polski rośnie najszybciej w całej Unii. Spójrzmy na ogromny sukces Warszawy. To ewenement nie tylko na skalę Europy, lecz całego świata. Nasza stolica zajmuje bardzo wysoką pozycję w światowych rankingach metropolii. Bezrobocie wśród polskiej młodzieży na pozio-

mie 15% jest niższe od średniej unijnej. Dla porównania w takich krajach, jak Grecja, Hiszpania czy Włochy, oscyluje wokół 40%. W ramach strategii Europa 2020 zadeklarowaliśmy, że do 2020 r. przynajmniej 45% Polaków będzie legitymować się dyplomem wyższej uczelni. To jeden z najwyższych wskaźników w Unii Europejskiej. Cieszymy się z tych osiągnięć, lecz konsekwencją tego jest mniejsza pomoc z Unii. Co prawda większość województw nadal należy do grupy regionów słabiej rozwiniętych (PKB na mieszkańca poniżej 75% średniej unijnej), lecz trzy regiony już z tej grupy wychodzą. Mazowsze potraktowane jako całość znalazło się w grupie najbogatszych, czyli takich, w których PKB na mieszkańca przekracza 90% średniej unijnej. A Dolny Śląsk zaliczany jest do grupy regionów przejściowych (między 75% a 90% średniej unijnej PKB per capita). Do tej grupy może też trafić Wielkopolska.

UNIA NACISKA NA DALSZE ZWIĘKSZENIE ROLI INSTRUMENTÓW ZWROTNYCH W FINANSOWANIU INWESTYCJI. TO NIE ZAWSZE JEST KORZYSTNE, ZWŁASZCZA W REGIONACH BIEDNIEJSZYCH

Co radziłby Pan rządowi w negocjacjach nad nowym wieloletnim budżetem UE?

Nie przeciągajmy negocjacji budżetowych, gdyż mogłoby to skutkować jeszcze cieńszą kopertą dla Polski. Historia unijnych budżetów pokazuje, że różnica pomiędzy propozycją Komisji Europejskiej a ostatecznie zatwierdzonym wieloletnim budżetem w przypadku polityki spójności była zawsze na naszą niekorzyść. W latach 2007-2013 było to o 8% mniej od propozycji Komisji, a w latach 2014-2020 – 4%. Analizując niekorzystne trendy w sytuacji politycznej państw członkowskich, a przede wszystkim rosnące nastroje populistyczne i antyeuropejskie, możemy założyć, że w przyszłym Parlamencie Europejskim reprezentanci tych nurtów mogą stanowić liczniejszą grupę. Eurosceptyczni politycy mogą znaleźć się także w samej Komisji Europejskiej. Z pewnością nie będą oni zainteresowani zwiększonymi wydatkami ze wspólnego budżetu. Lepiej, żeby nowy wieloletni budżet zatwierdził obecny Parlament.

Czyli przed majem przyszłego roku.

Akceptacja nowego budżetu powinna nastąpić na szczycie w Sibiu, który zaplanowano na 9 maja 2019 r. Jeżeli zakończy się on niepowodzeniem, to opóźnienia w pracach nad jego ostatecznym kształtem mogą być większe, niż przypuszczamy.

Jakie mogą być konsekwencje?

Odwlekanie w czasie sprawi, że nowe fundusze nie będą wdrażane od początku, czyli w 2021 r. Każdy miesiąc bez tych pieniędzy to konkretne straty dla rozwoju kraju.

Mamy więc machnąć ręką i nie walczyć o więcej?

Tego nie powiedziałem. Jest kilka punktów w propozycji Komisji Europejskiej, które nie są dla nas korzystne i powinniśmy te kwestie poruszać w rozmowach. To chociażby propozycja zwiększonej skali zarządzania z poziomu Brukseli w porównaniu z zarządzaniem dzielonym pomiędzy Komisją Europejską a instytucjami zarządzającymi w państwach członkowskich. Polskie regiony świetnie radzą sobie z zarządzaniem funduszami m.in. za sprawą wysokiej klasy specjalistów. Nie ma powodu, żeby odbierać im kompetencje na rzecz brukselskich urzędników. Oczekiwałbym raczej, żeby dostawali więcej pieniędzy do zarządzania i rozszerzali swoje kompetencje. Sprawą, o której należy rozmawiać, jest zastąpienie formuły n+3 rozwiązaniem n+2. Oznacza to, że będziemy mieli krótszy o rok czas na realizację projektów współfinansowanych z Funduszy Europejskich. W sytuacji, gdy istnieje realne zagrożenie późniejszego startu następnej perspektywy, warto zapewnić sobie bufor w postaci możliwości dłuższej realizacji inwestycji. Unia naciska na dalsze zwiększenie roli instrumentów zwrotnych w finansowaniu inwestycji. To nie zawsze jest korzystne, zwłaszcza w regionach biedniejszych.

Warto powalczyć również o Fundusz Spójności, który Komisja Europejska proponuje stopniowo zmniejszać. Fundusz gwarantował słabiej rozwiniętym państwom Unii Europejskiej, których dochód narodowy brutto na mieszkańca nie przekracza 90% średniej unijnej, pomoc w zakresie realizacji dużych inwestycji. To z niego finansowane były największe inwestycje infrastrukturalne w sektorze transportu oraz ochrony środowiska. Pomimo systematycznego bogacenia się Polski, ciągle mamy duże zapóźnienia w tym zakresie. Potrzebne są nam zarówno kolejne autostrady, jak i pieniądze na walkę ze smogiem i przechodzenie na gospodarkę cyrkularną (o obiegu zamkniętym), która pomoże zmniejszać zanieczyszczenie środowiska, a przy tym spowoduje mniejsze zużycie zasobów naturalnych, których w szybkim tempie ubywa.

Są jeszcze tematy bardziej dyskusyjne, jak zwiększone nakłady na program Erasmus+. Ułatwia on mobilność młodzieży i podjęcie studiów na zagranicznych uniwersytetach. Wydaje się to bardzo dobrą inicjatywą, lecz dla Polski może skutkować jeszcze większym odpływem zdolnej młodzieży. Dobre uczelnie w bogatszych państwach Unii będą starały się zachęcić stypendystów Erasmusa do kontynuowania studiów na tych uczelniach i podjęcia pracy po zakończeniu nauki.

I na koniec trudny temat strefy euro. Ma on wspierać gospodarkę 19 państw, w których obowiązuje wspólna waluta, by ochronić je przed wstrząsami gospodarczymi. Choć są to na razie stosunkowo niewielkie pieniądze, jego znaczenie będzie rosło. Oznacza to coraz większą marginalizację takich państw jak Polska zarówno pod względem finansowym, jak i przede wszystkim politycznym. Musimy dobrze przekalkulować, co nam się bardziej opłaca.

Rozmawiał Andrzej Szoszkiewicz

POLAND CATCHING-UP REGIONS 2

Klucz do rozwoju Podkarpacia

Minęły już dwa lata od uruchomienia projektu Catching-Up Regions, zainicjowanego przez Komisję Europejską, a wspieranego przez Bank Światowy i Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju. Przedsięwzięcie to miało zidentyfikować czynniki ograniczające wzrost w słabiej rozwiniętych regionach UE i pomóc im w efektywnym wykorzystaniu środków przekazywanych w ramach polityki spójności.

Jednym z takich regionów jest Podkarpacie, które wspólnie z województwem świętokrzyskim zostało pilotażowo objęte działaniami w ramach inicjatywy dotyczącej regionów słabiej rozwiniętych – „Lagging Regions”. Ich celem było zapewnienie ukierunkowanej pomocy i stworzenie programów stymulujących rozwój. W przypadku województwa podkarpackiego zadanie polegało z jednej strony na wsparciu transferu technologii ze świata nauki do biznesu i ułatwieniu wzajemnych relacji obu tych sfer, a z drugiej – wypracowanie narzędzi pozwalających poprawić jakość zagospodarowania przestrzennego w Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym (ROF). Dotychczasowe efekty prac podsumowano w trakcie odbywającej się 21 czerwca br. w Katowicach konferencji „Catching-Up Regions 2”. Będący gościem tego wydarzenia Adam Hamryszczak, podsekretarz stanu w Ministerstwie Inwestycji i Rozwoju, zwrócił uwagę, że unijna inicjatywa pozwoliła nie tylko przyrzeć się problemom, które występują w objętych pilotażem województwach, ale też zobaczyć, jak z podobnymi wyzwaniami radziły sobie inne kraje Wspólnoty. – Dzięki inicjatywie Catching-Up Regions wygrało indywidualne podejście do regionów – podkreślił Adam Hamryszczak, dodając, że dzięki temu można lepiej wdrażać regionalne programy operacyjne. Wyrzucił też nadzieję, że takie zindywidualizowane podejście zostanie utrzymane w toku negocjowania nowej perspektywy finansowej UE i kształtu polityki spójności po 2020 r.

Biznesowi i nauce ciągle nie po drodze

O konieczności lepszej współpracy między uczelniami a biznesem napisano w ostatnich latach już wiele. I nadal jest to wyzwanie, by nie powiedzieć problem. Uczelnie koncentrują się na dydaktyce i badaniach, mniej uwagi poświęcając popularyzacji czy komercjalizacji wyników tychże badań. Christopher Todd, dyrektor Wydziału Dyrekcji ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej Komisji Europejskiej, wytknął na konferencji, że współpraca z przedsiębiorstwami podejmowana była *ad hoc*. Brakowało w tych działaniach regularności. – Nie było struktury, która by ją organizowała. Brakowało wiedzy, zarówno po stronie biznesu o możliwościach współpracy, jak i po stronie uczelni, o tym, jak można wykorzystać wyniki tej kooperacji – mówił Christopher Todd. Dodał też, że „hamulcem” było również niewystarczające wykorzystanie aparatury naukowej kupionej w przeszłości z unijnych funduszy w projektach komercyjnych prowadzonych przez uczelnie. – To nie jest tylko polski problem. Ta kwestia pojawia się w większości wschodzących systemów innowacji. Brakuje ognia między sektorem prywatnym a uczelniami. Po obu stronach są wspinające się podmioty, ale z trudem dochodzi do spotkania – komentował dr Anwar Aridi, specjalista ds. sektora prywatnego w Banku Światowym. Zwrócił również uwagę, że szkoły wyższe, poza dydaktyką i badaniami, mają do spełnienia jeszcze

„trzecią misję”, polegającą na przyczynianiu się do gospodarczego rozwoju regionu. I właśnie po to, by umożliwić realizację tej misji, powstało Podkarpackie Centrum Innowacji (PCI). – To nie jest kolejna instytucja otoczenia biznesu. To jest instytucja otoczenia nauki, centrum transferu technologii – zastrzegł Bartosz Jadam, prezes PCI.

W utworzenie PCI zaangażował się Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, trzy regionalne szkoły wyższe (Politechnika Rzeszowska, Uniwersytet Rzeszowski oraz Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie), a także lokalne firmy i klastry. Przez pierwsze pięć lat finansowanie działalności PCI zapewniono dzięki funduszom z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. W kolejnych latach udział środków unijnych ma stopniowo maleć, rosnąć mają natomiast przychody PCI. – To by się nie udało, gdyby nie otwarte podejście administracji. Do budowania ekosystemu innowacji potrzebne są biznes, nauka oraz administracja. Na tej ostatniej spoczywa największy ciężar, bo to administracja ponosi ryzyko finansowe – podkreślał prezes Jadam.

Centrum – po zdiagnozowaniu obecnego stanu ekosystemu B+R w regionie, jego potencjału, a także barier ograniczających innowacje oraz transfer technologii – podjęło działania w trzech obszarach. Pierwszym z nich jest program wsparcia waloryzacji działań B+R zakładający „wylapywanie” we wczesnej fazie najbardziej obiecujących projektów B+R prowadzonych na współpracujących z Centrum uczelniach, a następnie ich weryfikacja (łącznie z budową prototypu) i ewentualne przygotowywanie do komercjalizacji. Drugi obszar obejmuje program strukturyzowanych badań zleconych, prowadzonych dla przedsiębiorstw w uczelnianych laboratoriach. Centrum będzie się koncentrować na usługach B+R, które mają charakter standardowy i powtarzalny. Trzeci zaś to ProtoLab, czyli prototypownia pozwalająca studentom i badaczom na swobodne eksperymenty w zakresie własnych projektów.

Raczkującym na Podkarpaciu Centrum bacznie przyglądają się przedsiębiorcy i uczelnie z innych regionów Polski. Nadziei związanych z tym eksperymentem nie ukrywają również przedstawiciele KE. – Chodziło nam o to, by pomóc

PRZEZ PIERWSZE PIĘĆ LAT FINANSOWANIE DZIAŁALNOŚCI PCI ZAPEWNIONO DZIĘKI FUNDUSZOM Z REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2014-2020

województwu, ale też opracować schemat, który będzie mógł być wdrażany w innych regionach Europy mających problemy z wdrożeniami innowacji – podkreślał Christopher Todd.

Wspólne porządkowanie przestrzeni

W ramach inicjatywy „Catching-Up Regions” trzynaście gmin Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego przystąpiło do komponentu „Lepsze planowanie przestrzenne w Polsce”. Docelowo efektem tej współpracy ma być opracowanie strategii rozwoju przestrzennego dla ROF. Pierwszym krokiem było sporządzenie bazy danych systemu informacji geograficznej. W ten sposób powstały mapy terenów niedostępnych pod zabudowę (np. zalewowych, zagrożone osuwiskami, rezerwatów) lub z ograniczeniami budowlanymi (np. wysokiej jakości grunty rolne) i najważniejszych planowanych projektów w dziedzinie infrastruktury drogowej i biznesowej, a także analiza przydatności działek pod kątem łatwości ich zabudowy (tzn. takich, które

nie wchodzi w skład obszarów chronionych lub obszarów z ograniczeniami w zakresie zabudowy). Kolejnym ma być uaktualnienie istniejących studiów i przygotowanie nowych, lepszych planów zagospodarowania przestrzennego dla kluczowych obszarów rozwoju, tak aby w przyszłości prowadzić tam procesy urbanizacyjne w możliwie spójny sposób. Szczegółowe zalecenia zakładają tu zdefiniowanie obszaru przeznaczonego do urbanizacji, odpowiednie przekształcanie kategorii gruntów oraz ich reparcelację.

Takie działania to dla gmin Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego absolutna konieczność. Samorządy zmagają się z procesem niekontrolowanego rozlewania się miasta, będącego konsekwencją powszechnego braku planów zagospodarowania przestrzennego i zabudowy prowadzonej na podstawie tzw. WZ-tek. Efekty? Już dziś nowe i starsze osiedla mieszkaniowe wokół Rzeszowa rozciągają się wzdłuż na ok. 500 km dróg. To oczywiście generuje koszty, bo do tych osiedli trzeba doprowadzić sieć wodno-kanalizacyjną, gazową, elektryczną, oświetlenie uliczne czy transport publiczny. Dojeżdżające stamtąd do pracy w Rzeszowie 56 tys. osób codziennie zużywa 112 tys. litrów paliwa, generując emisję CO₂ na poziomie 248 ton. Brak planów zagospodarowania przestrzennego to jednak nie tylko chaos w zabudowie, zanieczyszczenie środowiska i koszty dla gminnego budżetu. To także realne straty dla lokalnej gospodarki. Jak bowiem podkreślał Wolfgang Munch z Dyrekcji ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej Komisji Europejskiej, brak planów blokuje inwestycje małych i średnich przedsiębiorców, a skoro nie mogą inwestować, to nie mogą też otrzymać dofinansowania z unijnych funduszy.

O ile w skali jednego miasta zagospodarowanie przestrzenne stanowi trudny temat, o tyle w gronie większej liczby gmin urasta do prawdziwego wyzwania. Wypowiadając się podczas katowickiej konferencji, Władysław Ortyl, marsza-

łek województwa podkarpackiego, nie ukrywał, że początki współpracy nie były łatwe. Wielu gminom brakowało zasobów, innym też wiary, że tak wymagający projekt może się udać. Po kilku wspólnych spotkaniach tych wątpliwości już nie ma. – W Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym gminy mające aspiracje do uzyskania wspólnego efektu rozwoju gospodarczego muszą przejść do porządkowania przestrzeni w aspekcie gospodarczym, społecznym, a także związanym z ochroną środowiska – jasno stawia sprawę marszałek Ortyl.

– Zdajemy sobie sprawę, że miasto nie jest samotną wyspą. Mamy sąsiadów, którzy też planują u siebie inwestycje, więc musimy się liczyć z tym, że za jakiś czas może powstać inwestycja, która niekoniecznie będzie odpowiadała interesom naszego miasta – przyznaje Joanna Rupar, zastępca burmistrza Łańcuta i zarazem wiceprezes ROF. Dlatego – jak podkreśla – gminy nie mogą planować same dla siebie. Muszą działać wspólnie z sąsiadami, mając na uwadze to, że nie każda gmina musi mieć taki sam potencjał, takie same możliwości i nie w każdej da się spełnić wszystkie oczekiwania.

Świadomość takiej konieczności wśród gmin ROF-u musi cieszyć. Zwłaszcza, że nie jest to jeszcze powszechna postawa. – To unikalny projekt. Gminy dobrowolnie zobowiązują się do tego, że będą wspólnie opracowywać kierunki rozwoju przestrzennego i starać się je zachować, tak aby rozwój naszego obszaru funkcjonalnego był w miarę racjonalny – mówi o wspólnym przedsięwzięciu Joanna Rupar.

Doświadczenia wypracowane przez gminy z ROF-u na pewno przydadzą się w innych regionach. Problemy wynikające z rozlewania się miast są bowiem udziałem wszystkich dużych ośrodków w kraju. Inaczej być zresztą nie może, skoro zaledwie 30% terenów polskich gmin objętych jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, a liczba aktów prawnych dotyczących planowania przestrzennego sięgnęła już 70! W tej sytuacji można albo czekać na odgórne uporządkowanie sprawy na poziomie ustawowym, albo nie czekając na to, spróbować zmierzyć się z tym wyzwaniem za pomocą dostępnych narzędzi. To ostateczne rozwiązanie będzie jednak skuteczne tylko przy współpracy lokalnych samorządów.

Michał Rudzki

DOŚWIADCZENIA
WYPRACOWANE PRZEZ GMINY
Z ROF-U NA PEWNO PRZYDAJĄ
SIĘ W INNYCH REGIONACH.
PROBLEMY WYNIKAJĄCE
Z ROZLEWANIA SIĘ MIAST
SĄ BOWIEM UDZIAŁEM
WSZYSTKICH DUŻYCH
OŚRODKÓW W KRAJU

Czas na efekty

Naszym celem jest przyspieszenie przepływów finansowych i rozliczeń z Komisją Europejską, aby na koniec tego roku wykazać oczekiwaną efektywność i odblokować tzw. rezerwę wykonania – mówi Wojciech Magnowski, dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym.

W jakim miejscu znajduje się obecnie Podkarpackie pod względem wykorzystania wsparcia z Unii Europejskiej w ramach RPO WP?

Do końca lipca 2018 r. udostępniliśmy dla potencjalnych beneficjentów w 159 ogłoszonych naborach wniosków 7,8 mld zł, co stanowi 86,7% alokacji całego Programu. W odpowiedzi wnioskodawcy złożyli 4473 wnioski o dofinansowanie (poprawne formalnie) na łączną kwotę 9,4 mld zł, co stanowi 104,23% alokacji całego Programu. W skali kraju jest to piąty wynik. W kontrakcji półmetek przekroczyliśmy już na koniec 2017 r. Do końca czerwca br. podpisaliśmy 2087 umów na łączną kwotę 5,04 mld zł. Jeśli mottem dla roku 2017 była kontrakcja, to terminem charakteryzującym rok 2018 są płatności. Zbieramy skutecznie efekty zakontraktowanych projektów w formie wniosków o płatność. To dla nas swego rodzaju „żniwa”, a ilość i jakość zbiorów będą miały decydujący wpływ na

odblokowanie rezerwy wykonania, która uzależniona będzie od osiągniętego poziomu wyznaczonych wskaźników rzeczowych i finansowych dla poszczególnych osi Programu. Na razie idzie nam dość dobrze. Według stanu na koniec lipca br. beneficjenci złożyli 6842 wnioski o płatność na kwotę wkładu UE ponad 1,6 mld zł (17,79% alokacji). Dzięki ich zaangażowaniu i współpracy od niemal pół roku nasze województwo pod tym względem plasuje się w czołówce w rankingu regionów, na koniec lipca br. zajęło drugie miejsce, pomimo trudności na rynku zamówień publicznych.

Jakie są najmocniejsze strony regionu na tle kraju?

Podkarpackie jest na trzecim miejscu w kraju pod względem ilości pieniędzy europejskich pozyskanych na mieszkańca. Najwięcej dotacji trafia do obszaru aglomeracji rzeszowskiej pokrywającej się zasadniczo z wyznaczonym terenem Rzeszowskiego

Obszaru Funkcjonalnego. To największe centrum administracyjne, naukowe i gospodarcze regionu, co przekłada się na liczbę i skalę składanych projektów oraz pozyskane dotacje.

Jedną z najaktywniejszych i najskuteczniejszych grup w staraniach o unijne wsparcie są podkarpacki przedsiębiorcy. Sprawnie nie tylko piszą wnioski, ale równie dobrze i efektywnie realizują i rozliczają projekty. O ich aktywności świadczy chociażby ogromne zapotrzebowanie, jakie jest obserwowane przy niemalże każdym naborze w osi I. Sporym zainteresowaniem cieszą się przede wszystkim dotacje bezpośrednie dla małych i średnich firm. Przykładowo, w pierwszym konkursie złożono 1300 projektów, przekraczając alokację niemal dwukrotnie. Coraz większym zainteresowaniem cieszą się pożyczki oferowane przez pośredników finansowych w ramach największego projektu w całym RPO WP, który koordynowany jest przez Bank Gospodarstwa Krajowego. W projekcie tym, realizowanym pod hasłem „Przedsiębiorcze Podkarpackie”, do końca czerwca udzielonych zostało 106 pożyczek na łączną kwotę ponad 22 mln zł. Cały budżet tego projektu przekracza 227 mln zł. W przeciwieństwie do dotacji pożyczki dostępne są na bieżąco.

Naszym celem jest wzrost innowacji w firmach, które w dużej części powstają dzięki współpracy sektora nauki z biznesem. Chcemy, żeby ta współpraca była coraz lepsza i przekładała się na coraz więcej innowacyjnych produktów i usług. Z pewnością istotnym wsparciem będzie Podkarpackie Centrum Innowacji. Jego działalność ma się opierać głównie na rozwijaniu kluczowych umiejętności wśród badaczy i personelu administracyjnego, wspieraniu podkarpackich projektów badawczo-rozwojowych, a także pobudzaniu przedsiębiorczości wśród studentów.

W jakich obszarach poszło gorzej, niż zakładano?

Znacznie mniejsze zainteresowanie beneficjentów obserwujemy w konkursach rozpisanych w ramach osi dedykowanej integracji społecznej (VIII). Paradoksalnie jest to efekt dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego oraz zmniejszającego się bezrobocia, co powoduje mniejszy od pierwotnie zakładanego popyt na wsparcie w tym obszarze. Nie oznacza to jednak, że nie ma tu dobrych przedsięwzięć, czego dowodem jest projekt „Dzienny Dom Pomocy w Myczkowcach”. Ten przepięknie usytuowany i dobrze wyposażony obiekt Caritasu umożliwia rehabilitację i terapię wielu osób z terenu Bieszczadów.

W 2019 r. Komisja Europejska dokona przeglądu śródkreślowego na bazie efektów finansowo-rzeczowych osiągniętych na koniec tego roku. Czy województwo uzyska prawo do wykorzystania rezerwy wykonania przypisanej do poszczególnych osi priorytetowych RPO WP?

Naszym celem jest z jednej strony dbanie o to, by beneficjenci zakontraktowanych projektów realizowali je zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem i składali wnioski o płatność potwierdzające ponoszone wydatki, a z drugiej strony – zapewnienie sprawnej weryfikacji i zatwierdzania do wypłaty tych wniosków tak, aby na koniec roku wykazać oczekiwaną efektywność i odblokować tzw. rezerwę wykonania. Sukces w tym względzie jest także niezwykle istotny w kontekście toczącej się debaty nad propozycją nowego budżetu UE oraz projektu pakietu regulacji na kolejną perspektywę finansową, który przedstawiła Komisja Europejska w maju br. Rezerwa wykonania w naszym Regional-

Efekty wykorzystania Funduszy Europejskich w ramach RPO WP

Na koniec czerwca 2018 r. zakończono **500** projektów na kwotę dofinansowania z UE **616 mln zł**, a **1547** projekty są w trakcie realizacji.

- W ramach osi I „Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka” **237** przedsiębiorców otrzymało wsparcie, które pozwoli na utworzenie ponad **1000** nowych miejsc pracy. Zakończono już **148** projektów. Udzielono też **106** pożyczek na łączną kwotę ponad **22,5 mln zł**.
- Dzięki realizacji projektów w ramach osi II „Cyfrowe Podkarpackie” udostępniono **518** publicznych usług online, zdigitalizowano ponad **27 tys.** dokumentów zawierających informacje sektora publicznego, udostępniono **1312** cyfrowych zasobów geodezyjno-kartograficznych.
- W ramach osi III „Czysta energia” zawarto **200** umów o dofinansowanie, dzięki którym **1236** gospodarstw domowych uzyskało lepszą klasę zużycia energii. Realizowane projekty pozwolą na wytworzenie z odnawialnych źródeł energii:
  - » **53,89 MW** energii elektrycznej
  - » **103,42 MW** energii cieplnej
  - » **27 219** jednostek wytwarzania energii.
- „Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturalnego” to osi IV. Dzięki zrealizowanym tu projektom prawie **125 tys.** osób korzysta z ulepszonego oczyszczania ścieków, wybudowano lub przebudowano **47,62 km** kanalizacji sanitarnej. Planowane jest także objęcie wsparciem **58** instytucji kulturalnych.
- W ramach osi V „Infrastruktura komunikacyjna” realizowanych jest **35** projektów na kwotę wkładu UE **840,8 mln zł**. Trwa budowa i przebudowa **129 km** dróg wojewódzkich i lokalnych. W trakcie realizacji jest również kluczowy projekt województwa dotyczący zakupu taboru kolejowego do przewozów pasażerskich. Zakupiono już **3** szynobusy, a w planach jest zakup dalszych **6** takich pojazdów.
- W osi VI „Spójność przestrzenna i społeczna” zawarto **223** umowy o dofinansowanie, a **96** projektów jest już zakończonych. **23** placówki służby zdrowia otrzymały ponad **253 mln zł** dotacji na rozwój infrastruktury i zakup wyposażenia, **140 mln zł** przeznaczono na zakup aparatury medycznej. Ponadto wsparto **206** placówek oświatowych.
- W ramach osi VII „Regionalny rynek pracy” podpisano **238** umów o dofinansowanie na kwotę wkładu z UE **446,87 mln zł**. **73** projekty już zakończono. W efekcie **1838** osób podniosło swoje kwalifikacje, **3927** otrzymało bezzwrotne dotacje na podjęcie działalności gospodarczej, co pozwoliło na utworzenie **4169** miejsc pracy
- W ramach osi VIII „Integracja społeczna” podpisano **184** umowy na kwotę dofinansowania z UE prawie **329 mln zł**. Projekty te mają na celu aktywizację zawodową osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, zwiększenie dostępności usług społecznych oraz wsparcie podmiotów ekonomii społecznej. Usługami społecznymi objętych zostało **3305** osób, natomiast usługami zdrowotnymi **1403** osoby. Do tej pory wsparcie unijne otrzymały **522** podmioty ekonomii społecznej.
- „Jakość edukacji i kompetencji w regionie” to osi IX. Zawarto w niej już **446** umów na kwotę wkładu z UE prawie **362 mln zł**. Niektóre efekty tej osi w liczbach:
  - » **3266** wspartych miejsc wychowania przedszkolnego
  - » **19 033** uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych
  - » **1444** uczniów objętych wsparciem stypendialnym
  - » **373** nauczycieli kształcenia zawodowego, którzy nabyli kompetencje lub uzyskali kwalifikacje w ramach programu
  - » **12 776** osób dorosłych uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia.

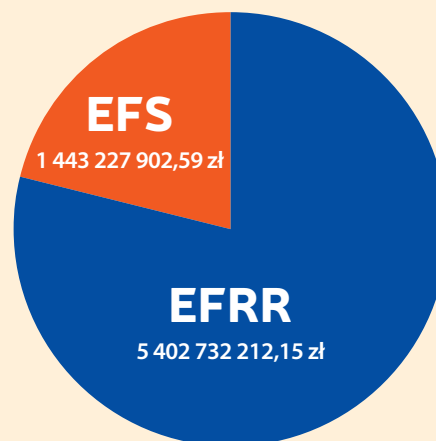
nym Programie Operacyjnym to w sumie 127 mln euro. Przedstawiając to obrazowo – to mniej więcej równowartość całego budżetu dla osi IX „Jakość edukacji i kompetencji w regionie”.

W przeciwieństwie do poprzedniego okresu 2007-2013 nie są to dodatkowe środki, które zwiększają alokację Programu. W obecnej perspektywie rezerwa wykonania to zamrożona część środków, co do zasady na poziomie 6% alokacji każdej z osi priorytetowych. Środki te zostaną odblokowane przez Komisję Europejską pod warunkiem osiągnięcia wyznaczonych wskaźników rzeczowych i finansowych dla każdej z osi priorytetowych, które określone są mianem ram wykonania. Prowadzimy bieżący monitoring stanu osiągnięcia tych wskaźników i perspektyw na koniec tego roku. Uczciwie przyznać należy, że w niektórych przypadkach identyfikujemy mniejsze lub większe ryzyko braku osiągnięcia zakładanych wartości. Szczególna uwaga i troska skierowana jest na obszar infrastruktury drogowej, gdzie znaczące efekty uwarunkowane są postępami w realizacji projektów pozakonkursowych w obszarze dróg wojewódzkich. Efektem tego monitoringu są konkretne działania i inicjatywy zmierzające do jeszcze większej mobilizacji beneficjentów oraz innych działań stymulujących i naprawczych.

Jakie są najważniejsze kwestie, które beneficjenci powinni wziąć pod uwagę, żeby właściwie rozliczyć projekty i udokumentować osiągnięcie zakładanych efektów?

Druga połowa roku, a zwłaszcza ostatni kwartał, to okres, w którym wpływa najwięcej wniosków o płatność. Złożenie takiego wniosku do połowy listopada zwiększa szansę rozliczenia w danym roku, o ile oczywiście wniosek jest prawidłowy. Najczęstszą przyczyną dłuższego rozpatrywania wniosków o płatność są niezgłoszone uprzednio zmiany w projekcie. Jeżeli w wyniku weryfikacji dochodzi do stwierdzenia, iż w zakresie rzeczowym dokonano zmian, wówczas płatność nie może być zrealizowana bez uprzedniego zgłoszenia i akceptacji tych zmian w projekcie. Zmiany zgłasza się za pomocą formularza, którego wzór załączony jest do umowy o dofinansowanie, i który – jeśli jest prawidłowo wypełniony – ogromnie ułatwia i przyspiesza jego rozpatrzenie. Inną przyczyną dłuższych terminów rozpatrywania wniosków o płatność są nieprawidłowości, które z reguły nie są stwierdzane w pojedynczym wniosku o płatność, ale np. w obszarze udzielania zamówień. Dłuższe

Wartość alokacji w naborach uruchomionych w latach 2015-2017 w podziale na fundusze EFRR i EFS

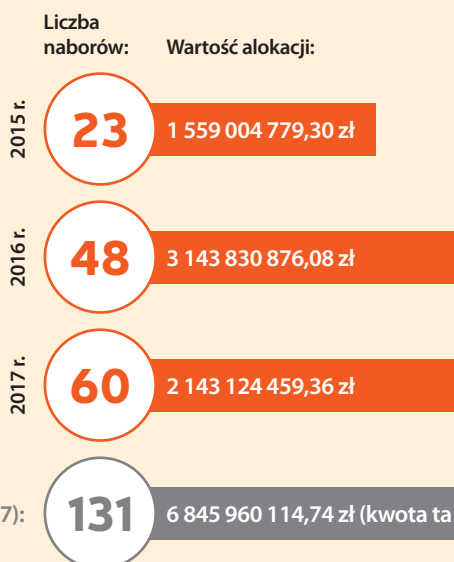

rozpatrywanie wniosków o płatność wynika także z rozbieżności w załączonych do wniosku dokumentach, np. niespójności pomiędzy fakturą a protokołem odbioru. Na szczęście te problemy dotyczą zdecydowanej mniejszości składanych wniosków o płatność. Średni czas rozpatrzenia dotychczas złożonych i zatwierdzonych wniosków wyniósł ok. 35 dni.

Ile jeszcze w tym roku zaplanowano naborów w trybie konkursowym i na jaką łączną kwotę dofinansowania?

Od sierpnia do grudnia planujemy ogłosić 21 naborów na kwotę ponad 457 mln zł. 14 naborów na kwotę ponad 246 mln zł dotyczy działań finansowanych z EFS, czyli rynku pracy, wsparcia osób wykluczonych oraz edukacji. Natomiast w ramach EFRR do rozdysponowania będzie 211 mln w ramach 7 naborów. Na rozwój przedsiębiorczości przeznaczone zostanie aż 110 mln zł. Pozostałe środki mają wesprzeć projekty poprawiające jakość powietrza oraz przedsięwzięcia zapobiegające i zwalczające skutki katastrof i powodzi. Część środków powędruje również na zagospodarowanie odpadów.

Rozmawiał Andrzej Szoszkiewicz

Liczba naborów i alokacji w naborach w podziale na rok 2015, 2016, 2017

Więcej innowacji w MŚP

Sektor małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce to dominująca siła gospodarki oraz źródło wzrostu, innowacji i zatrudnienia. Podmioty te wytwarzają ponad 60% krajowego PKB i zatrudniają 70% spośród ogólnej liczby pracujących. Ich właściciele chętnie sięgają po unijne wsparcie, ponieważ daje im to dodatkowe możliwości rozwoju.

Firma Grant Thornton zanalizowała, jak na półmetku perspektywy finansowej 2014-2020 wygląda korzystanie przez firmy z unijnych funduszy na inwestycje B+R z Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (POIR). Z przygotowanego raportu „Innowacje kwitną na Podkarpaciu” wynika, że uwzględniając różnice w wielkości województw, najskuteczniejsze w sięganiu po wsparcie z tego Programu są podkarpackie firmy, które łącznie pozyskały 352 mln zł. W przeliczeniu na jednego mieszkańca daje to 1656 zł, wobec 974 zł w przypadku

że głównym celem jest wspieranie samodzielnej działalności badawczo-rozwojowej firm, a także tworzenie odpowiednich warunków dla wdrażania efektów prac B+R do działalności gospodarczej. Istotne jest również wspieranie współpracy biznesu z instytucjami naukowo-badawczymi. Preferowane będą projekty zgodne z tzw. regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami, tj.: lotnictwo i kosmonautyka, motoryzacja i jakość życia rozumiana m.in. jako budownictwo zeroenergetyczne, rolnictwo ekologiczne itp.

drugiego w kolejności województwa kujawsko-pomorskiego czy zaledwie 128 zł przypadających na mieszkańca dolnośląskiego (ostatnie miejsce). Co więcej, mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające do 10 osób) sięgały po kwoty dofinansowania bardzo zbliżone do tych, jakie zdobyły największe przedsiębiorstwa. To pokazuje, że działalnością badawczo-rozwojową coraz częściej zainteresowane są nie tylko duże firmy. Autorzy raportu uważają, że jeśli ten proinnowacyjny trend się utrzyma, Podkarpackie ma szansę stać się prawdziwym zagłębiem nowych technologii w Polsce.

Wspieraniu małych i średnich przedsiębiorców służą też środki zapisane w ramach I osi priorytetowej „Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka” RPO WP. To niebagatelna kwota, bo aż 374 mln euro. Nabory wniosków o dofinansowanie rozpoczęły się w 2015 r. Dotychczas wybrano do dofinansowania łącznie 541 projektów na kwotę dofinansowania prawie 1 mld zł. Beneficjenci na koniec czerwca br. złożyli 671 wniosków o płatność na kwotę 309 622 575,18 zł, co stanowi 18,96% alokacji osi I. Efektem realizowanych projektów jest wzrost konkurencyjności firm, m.in. poprzez poszerzenie oferty o nowe produkty i usługi, innowacyjność przyjętych rozwiązań. Istotną wartością jest też wzrost liczby zatrudnionych pracowników.

W trzech dotychczasowych naborach dla poddziałania 1.4.1 *Dotacje bezpośrednie* wnioski złożyło ponad 1900 firm, a umowy podpisano na kwotę przekraczającą 500 mln zł. Zgodnie z obowiązującym harmonogramem naborów w październiku br. ma być ogłoszony kolejny konkurs na to poddziałanie z pulą środków wynoszącą 80 mln zł. Warto dodać,

Bezpieczne instalacje

Rzeszowska firma GC Energy realizuje usługi dla przemysłu energetycznego i petrochemicznego, m.in. uczestniczyła w budowie 14 elektrowni i 2 terminali LNG. Zatrudnia już około 400 osób, głównie elektryków, specjalistów do spraw aparatury kontrolno-pomiarowej i pomiarowców. – Sporo nauczyliśmy się od naszych zagranicznych partnerów. Dziś wiemy, że konkurowanie najniższą ceną to droga donikąd, która nie rozwija przedsiębiorstwa. We współzawodnictwie

---

W TRZECH DOTYCHCZASOWYCH
NABORACH DLA PODDZIAŁANIA
1.4.1 *DOTACJE BEZPOŚREDNIE*
WNIOSKI ZŁOŻYŁO PONAD 1900
FIRM, A UMOWY PODPISANO
NA KWOTĘ PRZEKRACZAJĄCĄ
500 MLN ZŁ

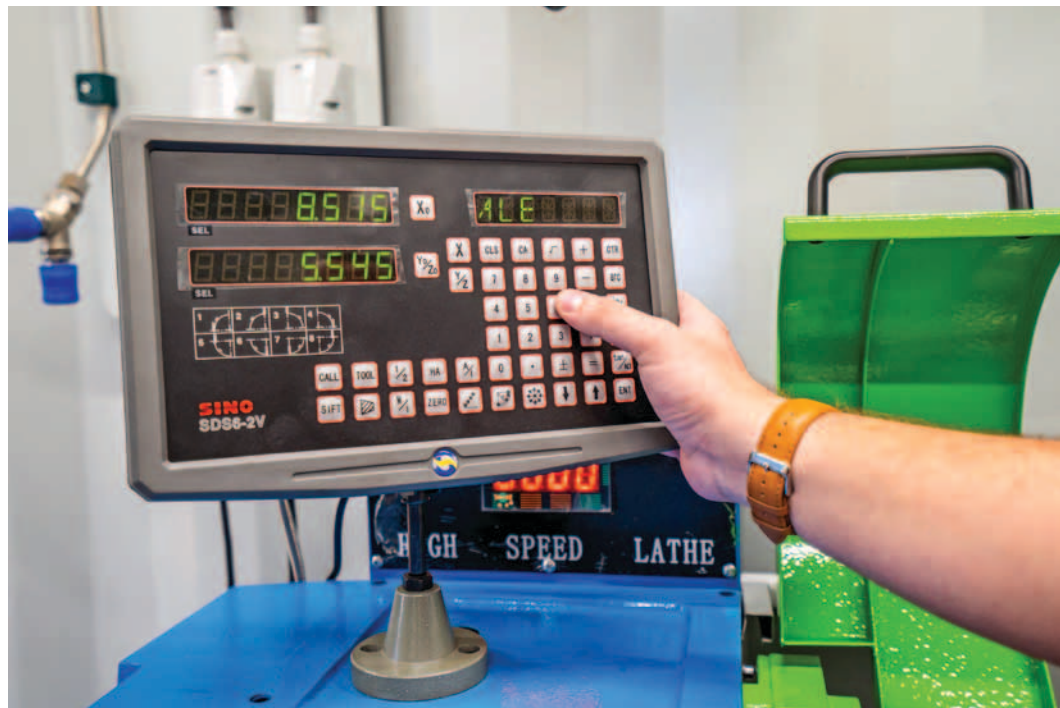
liczy się jakość i innowacyjne pomysły – mówi Elżbieta Mucha, prezes zarządu.

Dążenie do rozwoju firmy niejako wymusza więc kolejne inwestycje, stąd decyzja o pozyskaniu dotacji na projekt „Wzrost międzynarodowej konkurencyjności spółki GC Energy poprzez utworzenie mobilnego i stacjonarnego laboratorium szybkiego reagowania dla przemysłu”.

– Rafineria, spalarnia, elektrociepłownia nie mogą stanowić żadnego zagrożenia dla ludzi. Zadaniem GC Energy jest

Pakowanie według najnowszych standardów

Działający od 1996 r. Zakład Usług Technicznych TECH-MET w Jarosławiu zajmuje się produkcją linii służących do transportu wyrobów gotowych, głównie całej gamy wyrobów szklanych w hutach szkła, opakowań materiałów sypkich w zakładach chemicznych, a także płynnych w zakładach rozlewniczych, takich jak wytwórnie wód i napojów czy browary. Linie transportowe wykorzystywane są również w zakładach przetwórstwa mięsne-

zbudowanie bezpiecznych instalacji, a potem ich serwisowanie, tak aby nie dochodziło do awarii. Zajmujemy się instalacjami elektrycznymi, aparaturą kontrolno-pomiarową, w tym m.in. zaworami bezpieczeństwa. Tego rodzaju zabezpieczenia muszą być zawsze sprawne. Chcąc wykonać naprawy, najczęściej trzeba wstrzymać proces technologiczny, a to oznacza straty dla właściciela. My chcemy wykonać taką usługę przy minimalnym wyłączeniu instalacji czy ograniczeniu produkcji. Stąd pomysł na stworzenie GC-Calibron, czyli mobilnego laboratorium – wyjaśnia Elżbieta Mucha. – Zakupiony dzięki unijnemu wsparciu sprzęt pozwala na dokonanie pomiarów lub serwisu na miejscu u klienta. GC-Calibron to właśnie innowacyjne rozwiązanie, które daje naszej firmie przewagę nad konkurencją. Zainwestowaliśmy w mobilne laboratorium, by mieć produkt wyróżniający nas na rynku – dodaje pani prezes.

W ramach projektu w siedzibie firmy w Rzeszowie od podstaw powstało też centrum zarządzania i szybkiego reagowania na sytuacje kryzysowe wraz z laboratorium stacjonarnym. Dostosowano je do najnowszych standardów i wyposażono w nowoczesne urządzenia. Dzięki temu wykonywane są tu usługi, które można odłożyć w czasie, jak np. regeneracja wymontowanych zaworów bezpieczeństwa. Projekt zrealizowany przez GC Energy kosztował ponad 10 mln zł, z czego 4,5 mln zł to dotacja unijna. – Realizacja projektu wymagała od nas ogromnej dyscypliny finansowej i sporego tempa realizacji. Uważam jednak za duży plus to, że polscy przedsiębiorcy mogą w krótkim czasie wprowadzać innowacyjne produkty na rynek – podsumowuje prezes Mucha.

EFEKTEM REALIZOWANYCH
PROJEKTÓW JEST WZROST
KONKURENCYJNOŚCI FIRM, M.IN.
POPRAZ POSZERZENIE OFERTY
O NOWE PRODUKTY I USŁUGI,
INNOWACYJNOŚĆ PRZYJĘTYCH
ROZWIĄZAŃ

go, mleczarskiego i spożywczego. Wśród produktów firmy są też sortownie (urządzenia działające na bazie specjalistycznych czujników służące do sprawdzania jakości oraz prawidłowości wykonania wyrobu) i pakownice (urządzenia formujące i przygotowujące odpowiednią liczbę wyrobów do zapakowania na palety). Aby sprostać najbardziej zaawansowanym projektom, TECH-MET zatrudnia wykwalifikowaną kadrę konstruktorów i automatyków. Dzięki własnej działalności B+R firma wypracowała już wiele własnych innowacyjnych rozwiązań konstrukcyjnych z zakresu elektroniki, informatyki i automatyki. Pozwala to ciągle

podnosić jakość oferowanych produktów, jak również realizować nietypowe zlecenia klientów.

Józef Wróbel, właściciel firmy, również uważa, że dotacje pozwalają na szybszy rozwój firmy. Dlatego pozyskał wsparcie z RPO WP na projekt „Założenie nowego zakładu produkcyjnego przedsiębiorstwa TECH-MET z siedzibą w Jarosławiu w celu wprowadzenia nowych, innowacyjnych produktów na bazie prac B+R”. Dzięki temu powstał nowoczesny zakład produkcyjny z halą produkcyjno-montażową o powierzchni użytkowej 920 m², w którym pod koniec maja tego roku rozpoczął się pełny cykl produkcyjny. Budowa nowej hali ze środków własnych, a nawet kredytu, trwałaby znacznie dłużej i byłaby większym obciążeniem dla finansów firmy. – Kiedyś składaliśmy linię technologiczną trzy miesiące. Wynajmowałem hale, korzystałem z usług podwykonawców, a wszystko to podnosiło koszty i wydłużało realizację zlecenia. Obrazowo ujmując: aby złożyć krzesło, trzeba wykonać jego elementy. Identycznie jest z linią technologiczną, trzeba wykonać do niej poszczególne podzespoły. Bywało, że na gotowy element czekaliśmy nawet dwa tygodnie. Teraz dzięki nowej hali i nowoczesnym urządzeniom, które kupiliśmy w ramach projektu, większość podzespołów produkujemy u siebie – mówi Józef Wróbel. Park maszyn poszerzył się m.in. o urządzenie do cięcia gazem. – Pracownik obsługujący laser projektuje dany element i może on być gotowy w kilka godzin. Dzięki temu proces produkcyjny jest

przewidywalny i trwa krócej, a firma stała się bardziej niezależna i konkurencyjna – dodaje Wróbel.

Firma wprowadziła również na rynek dwa nowe produkty będące wynikiem prac B+R – orientator i składacz opakowań tekturowych. Orientator ma być stosowany w liniach służących nietypowym opakowaniom. Maszyna w cyklu transportowym poprzez zestawy nowoczesnych kamer, odpowiednie oprogramowanie oraz zestaw czujników rozpoznaje i pozycjonuje transportowane opakowania (np. butelki z wytłaczanym logo, herbem lub innym elementem) w odpowiedniej pozycji, dzięki czemu mogą być one w dalszej kolejności w sposób automatyczny bezpiecznie paletyzowane (z częścią wypukłą skierowaną w jedną stronę). Takie rozwiązanie redukuje koszty, bo do tej pory ten etap produkcji musiał być wykonywany manualnie. Z kolei zadaniem składacza opakowań tekturowych ma być pełne zautomatyzowanie przygotowania tacek, na których umieszczane są opakowania wysyłane potem do paletyzatora. Dotychczas to także było wykonywane ręcznie, co miało wymierny wpływ na wydłużenie trwania cyklu i koszty. Efektem realizacji projektu jest nie tylko wzrost zatrudnienia, ale i wartości eksportu z obecnych 20% do ok. 30%.

Wartość całego projektu to ponad 4,9 mln zł, z tego dofinansowanie z RPO WP wynosi prawie 2,6 mln zł.

Barbara Kozłowska

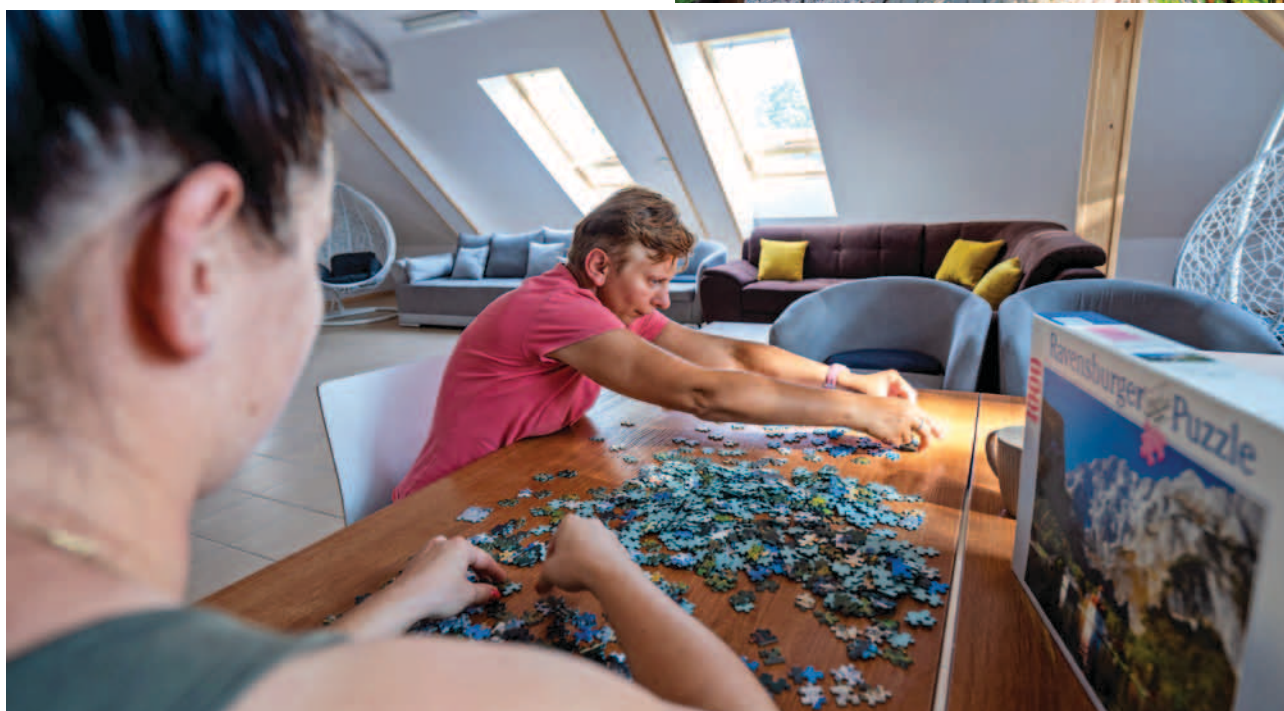
Opieka dodająca otuchy

W RPO WP na lata 2014-2020 około 50 mln euro przeznaczono na działanie 8.3 *Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych*. Z tej puli rozdysponowano już większość pieniędzy na usługi społeczne, a rodzaje świadczonej pomocy są bardzo różne. Pierwszy typ obejmuje „Wsparcie dla usług mieszkalnictwa o charakterze wspomaganym”, drugi – „Usługi społeczne, w szczególności usługi środowiskowe, opiekuńcze”. Oba w znacznym stopniu poprawiają sytuację osób niepełnosprawnych, chorych i starszych.

Mieszkania, które uczą życia

Uczą się gotować, prać, robić zakupy, wreszcie samodzielnie organizować czas wolny. Pięciu mężczyzn z niepełnosprawnością przez tydzień mieszkało w mieszkaniu treningowym w Bobrowej Woli w powiecie dębickim. Panowie, którzy swój trening odbywali pod koniec czerwca, nie kryli zadowolenia. Jeden z nich stwierdził: „Bardzo Kocham coś robić, sprzątać, spacerować. Wolę być tutaj niż w domu, bo tu jest tak fajnie”. Drugi dodawał: „Oglądamy telewizję, uczymy się gotowania”, a trzeci zauważył, że nauczył się tu wielu nowych rzeczy, które potem wykorzysta w życiu: „Jestem dumny, że nauczyłem się posługiwać Kärcherem, wcześniej tego nigdy nie robiłem”.

Mieszkanie w Bobrowej Woli przygotowało Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Radość”

z Dębicy. Podczas trwającej tydzień sesji treningowej przebywa w nim jednocześnie 5 osób. Podopieczni mają do dyspozycji obszerny salon z kuchnią i jadalnią oraz dwie sypialnie. Jest też pokój dla terapeuty i trzy łazienki. – Mamy także duże podwórko, działkę uprawną i szklarnię. Przygotowywana jest również zewnętrzna siłownia. Chcemy, by nasi podopieczni

jak najwięcej się tu nauczyli – dodaje Anna Laskowska, opiekun mieszkania treningowego w Bobrowej Woli. Paweł Morawczyński, wiceprezes Stowarzyszenia, podkreśla, że to już drugie tego typu mieszkanie. – Prawie 3 lata temu stworzyliśmy pierwsze mieszkanie przy ul. Kolejowej w Dębicy, gdzie opieką objęliśmy 50 osób. Efekty funkcjonowania pierwszej placówki zmobilizowały nas do stworzenia kolejnej. Gdyby nie nasze mieszkania, wiele osób z niepełnosprawnościami nie miałoby możliwości przygotowania się do samodzielnego życia – podsumowuje Morawczyński. Łącznie w projekcie „Adaptacja poddasza na mieszkania wspomagane dla osób niepełnosprawnych w budynku Warsztatów Terapii Zajęciowej w Bobrowej Woli”, który potrwa do marca 2020 r., uczestniczyć będzie 25 osób.

Organizacje, które tworzą tego typu mieszkania, mają już doświadczenie w pracy z osobami z niepełnosprawnościami. Tak jest m.in. w Rymanowie-Zdroju, gdzie Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną (PSONI) od 14 lat prowadzi treningi mające usamodzielić podopiecznych. Stowarzyszeniu brakowało jednak specjalnego miejsca wraz z zapleczem. – Od Gminy Rymanów kupiliśmy za 1% wartości budynek starej szkoły we Wróbliku Królewskim, a potem

TEGO, CZEGO PODOPIECZNI NAUCZĄ SIĘ W MIESZKANIU TRENINGOWYM, CZĘSTO NIE NAUCZYLIBY SIĘ W DOMU

wyremontowaliśmy go ze środków PFRON. W dwupiętrowym budynku została zainstalowana też winda. Teraz dzięki wsparciu z Programu Regionalnego mogliśmy spełnić nasze marzenia – mówi Salvatore Di Pasquale, kierownik Zakładu Aktywności Zawodowej w Rymanowie-Zdroju. Dotacja pozyskana na projekt „Mieszkanie treningowe – szansą na samodzielność” pozwoliła na wyposażenie budynku w multimedia, monitoring i niezbędny sprzęt. Mieszkać tu będą w sumie 54 osoby, które podzielono na 3 grupy. Są to osoby z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności, np. uczestnicy warsztatów terapii zajęciowej, osoby pracujące w zakładzie aktywności zawodowej, ze środowiskowego domu samopomocy czy uczniowie ośrodka rehabilitacyjno-edukacyjno-wychowawczego. – W mieszkaniu treningowym toczy się życie zbliżone do warunków domowych. Rano wszyscy idą do swoich zajęć, a po południu mają różne treningi. Są także spotkania z psychologiem i – co okazało się ogromnie ważne – z seksuologiem – opowiada Salvatore Di Pasquale. Zatrudnienie znalazło tu 7 asystentów i trenerów, którzy pomagają podopiecznym w nabywaniu umiejętności społecznych. Chodzi o to, by umieli zgodnie żyć z pozostałymi mieszkańcami domu. Dlatego tak ważna jest dyskusja, wspólne podejmowanie decyzji czy dzielenie się obowiązkami. – Główny cel takich mieszkań to usamodzielnienie się. Mamy świadomość, że nie wszystkim się to uda. Każdy jednak czegoś się nauczy, stanie się bardziej zaradny. Nawet jeżeli nadal będzie mieszkać z rodziną, to lepiej o siebie zadba, po-

sprząta, zrobi zakupy. Jednym słowem mniej będzie obciążać opiekunów. Te treningi mają też zbudować ich wiarę w siebie – dodaje Di Pasquale. Projekt PSONI potrwa do końca grudnia br., a jego wartość to 1,7 mln zł.

„Mieszkanie treningowe w Jarosławiu” to z kolei projekt realizowany przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligektualną Koło w Jarosławiu. Zajęcia rozpoczęły się 1 lipca tego roku i potrwać do końca czerwca 2020 r. Każdy z 24 podopiecznych weźmie udział w treningu średnio raz na 2 miesiące. Usługi świadczone są przez 7 trenerów, psychologa i opiekunkę mieszkania. – Z treningu korzystają przede wszystkim osoby objęte opieką w innych prowadzonych przez nas placówkach. Trenerzy z różnych ośrodków wymieniają się informacjami i zestawiamy to, czego osoba nauczy się w mieszkaniu, z tym, czego uczy się do południa. Wspólnie ustalamy plan działań dla konkretnej osoby. Podczas treningu mieszkaniowego każdy ma indywidualne cele do osiągnięcia. U każdej osoby skupiamy się na możliwościach, a nie na deficytach – wyjaśnia Katarzyna Lepsz, wiceprzewodnicząca ds. mieszkalnictwa chronionego PSONI w Jarosławiu.

Tego, czego podopieczni nauczą się w mieszkaniu treningowym, często nie nauczyliby się w domu. Rodzice bywają na-

dopiekuńczy albo nie mają cierpliwości i czasu, by wielokrotnie powtarzać daną czynność. – Jeśli podczas parzenia herbaty zbije się szklanka, mieszkańcy powtarzają tę czynność do skutku. Rozwijamy to, co danej osobie wychodzi najlepiej. Bywa, że mieszkańcy uzupełniają się wzajemnie. Jednemu świetnie idzie gotowanie, innemu sprzątnięcie, a kolejna osoba lubi robić zakupy. Asystenci mają interweniować, gdy podopieczni nie radzą sobie sami – dopowiada Katarzyna Lepszy.

Jarosławskie PSONI realizuje także projekt „Mieszkanie wspierane w Jarosławiu”. Utworzono je dla 8 osób wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych. Stanowi to alternatywę dla pobytu w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Usługi świadczone są przez 12 opiekunów, 2 trenerów, psychologa, 2 rehabilitantów i opiekunkę mieszkania. Podopieczni zamieszkali tu z początkiem maja 2017 r., a projekt potrwa do końca tego roku. Pobyt w mieszkaniu wspieranym ma na celu przygotowanie przebywających w nim osób do prowadzenia samodzielnego życia i służy osiągnięciu częściowej lub całkowitej niezależności. Jarosławskie PSONI prowadzi też pierwsze w regionie mieszkanie chronione, w którym mieszkają osoby utrzymujące się z renty. Działalność placówki częściowo finansowo wspiera Starostwo Powiatowe w Jarosławiu. Taka współpraca to jeden z nielicznych przykładów w kraju.

– Tworzeniem takich mieszkań zajmuje się w naszym regionie zaledwie kilka wyspecjalizowanych instytucji. Wszyscy mają świadomość, że mieszkanie, zwłaszcza wspierane, w którym podopieczni przebywają długo, powinno funkcjonować nawet po zakończeniu projektu. A niełatwo takie mieszkanie utrzymać – mówi Katarzyna Olechowska-Sadowska, zastępca kierownika Wydziału Integracji Społecznej EFS WUP w Rzeszowie. Dlatego tylko wybrane instytucje decydują się realizować tego typu projekty.

Mieszkań treningowych jest w regionie kilka. W ramach rozstrzygniętych konkursów powstały cztery. Piąte, już istniejące, dofinansowano. Utworzono też dwa mieszkania wspomagane, a w trzecim zwiększono liczbę miejsc. Z działania 8.3 *Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych* zaledwie 10% dotacji można przeznaczyć na adaptację mieszkania czy zakup sprzętu. Resztę kwoty trzeba wykorzystać na jego działalność, pensje dla opiekunów i trenerów, opłaty czy zakupy.

Radosna jesień życia

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) w Białobrzegach w powiecie łańcuckim wykonał diagnozę społeczną dotyczącą osób starszych. Wynika z niej, że w ciągu ostatnich prawie 30 lat (od 1989 r.) o ponad 400% zwiększyła się liczba osób powyżej 80. roku życia. Większość z nich to kobiety, które żyją dłużej niż mężczyźni. GOPS dla osób niesamodzielnych po 65. roku życia nie miał do tej pory żadnej oferty pomocy. Dlatego podjęto decyzję o budowie ośrodka wsparcia. Dom dziennego pobytu (DDP) powstał na gminnej działce za pieniądze z RPO WP na lata 2014-2020 i jest w pełni dostosowany do dziennej opieki nad osobami starszymi. Pozyskana przez gminę kolejna dotacja w wysokości prawie 2,2 mln zł z działania 8.3 *Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych* umożliwia za to realizację projektu „Strefa nestora”. – W DDP zatrudnionych jest kilku specjalistów, w tym terapeuta zajęciowy, który organizuje m.in. zajęcia plastyczne czy edukacyjne wycieczki. Słowem – aranżuje czas wolny – mówi Marzena Babiarsz, kierownik

GOPS. Ośrodek jest też aktywny w lokalnym środowisku. Od początku tego roku współpracuje ze szkołą, Kołem Gospodyń i Stowarzyszeniem Kobiet z pobliskiego Korniaktowa Południowego. Dzięki temu np. uczniowie przygotowali przedstawienia z okazji Dnia Babci i Dziadka, a spędzający czas w DDP na Dzień Dziecka wystawili „Czerwonego kapturka”. – Nikogo nie aktywizujemy jednak na siłę. Jeżeli ktoś poczuje się zmęczony, może udać się do pokoju wypoczynkowego, gdzie wygodne łóżka i kocyki zachęcają do drzemki – dodaje Marzena Babiarsz. Starsze osoby mogą też skorzystać z pomocy fizjoterapeutki oraz przychodzącej raz w tygodniu pielęgniarki. Poza wymienionym personelem są też dwie opiekunki, które dbają o posiłki i pomagają podopiecznym w kąpieli, piorą i prasują im odzież. Robią także zakupy na kolację czy weekendy. Podopieczni są odwożeni pod sam dom razem z zakupami. Dom dziennego pobytu działa od początku roku, a swoją opieką obejmuje 20 osób niesamodzielnych z powodu wieku czy choroby.

Katarzyna Olechowska-Sadowska z WUP potwierdza, że coraz częściej, zwłaszcza na wsi, pozostają samotne, schorowane starsze osoby, które zdecydowanie za wcześnie trafiają do domów pomocy społecznej. Z niewielkim wsparciem mogłyby funkcjonować we własnym domu, co jest dla nich zdecydowanie korzystniejsze. – Dlatego w ramach RPO WP oferujemy dofinansowanie do usług we własnych domach, gdzie opiekunki pomagają w codziennych czynnościach.

Finansowana jest także pomoc sąsiedzka. Zakładamy dzienne domy pobytu, w których podopieczni przebywają 8 godzin dziennie od poniedziałku do piątku, otrzymują dwa posiłki, mają zapewnioną rehabilitację i specjalne zajęcia praktyczne dostosowane do ich możliwości i zainteresowań. Uczestnicy zajęć są dowożeni do i z placówki. Odpłatność jest wymagana tylko od osób, których dochód przekracza 150% dochodu uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej. Przykładowo w DDP w Myczkowcach za jeden dzień pobytu odpłatność wynosi 6,80 zł, a więc za pełen miesiąc jest niższa niż 150 zł – wylicza Katarzyna Olechowska-Sadowska.

W RAMACH ROZSTRZYGNIĘTYCH JUŻ KONKURSÓW POWSTANIE 37 DOMÓW DZIENNEGO POBYTU, KTÓRE OBEJMĄ OPIEKĄ PONAD 900 OSÓB

W tej perspektywie budżetowej finansowane są tylko małe placówki, przeznaczone dla maksymalnie 30 osób, w których podopieczni będzie mieć warunki zbliżone do domowych.

– Caritas Archidiecezji Przemyskiej w ramach projektu „Bezpieczna przystań” prowadzi trzy domy pomocy w Łańcucie, Sanoku i Przemyślu. Opiekę znalazło w nich 75 osób – mówi Marek Pankiewicz, rzecznik Caritas Archidiecezji Przemyskiej. W DDP w Łańcucie przebywa 30 podopiecznych. Tu dzień zaczyna się od wspólnego śniadania, potem jest gimnastyka, modlitwa, przerwa na wspólną kawę i różnorodne zajęcia. Większość osób jest samotna, część z nich cierpiała na depresję. Teraz mają powód, by zadbać o siebie. Jak mówią, nawet kawa wypita wspólnie smakuje inaczej niż w domu.

Wystarczy, że jedna osoba poda ton, a reszta przyłącza się do wspólnego śpiewu. Na zewnątrz powstał park rehabilitacji na świeżym powietrzu. Stworzono także specjalny pokój z wygodnymi fotelami, w którym każdy może odpocząć. Najbardziej cieszą wycieczki. Podopieczni byli m.in. w Muzeum Polaków Ratujących Żydów im. Rodziny Ulmów w Markowej, na koncercie organowym w Leżajsku, na rekolekcjach w Rajsku.

Podobną placówkę w Myczkowcach stworzył też Caritas Diecezji Rzeszowskiej. W tutejszym Dziennym Domu Pomocy zajęcia mają na celu podtrzymanie aktywności fizycznej i umysłowej podopiecznych oraz odciążenie ich opiekunów, by mogli pracować zawodowo, prowadzić gospodarstwo, mieć czas na załatwienie spraw urzędowych lub po prostu na odpoczynek. Projektem objęto 40 osób niesamodzielnych, z których 30 dowożonych jest do DDP. W przypadku 10 osób, mniej sprawnych, opiekunowie środowiskowi dojeżdżają do ich domów.

W projekcie bierze także udział 10 opiekunów faktycznych, sprawujących codzienną opiekę nad osobami w domu. Najczęściej są to współmałżonkowie, dzieci, wnuki lub rodzeństwo. Ciągła opieka rehabilitanta sprawia, że seniorzy znacznie lepiej się czują. – Osoby biorące udział w zajęciach w dwóch pracowniach rękodzielniczych stwierdziły, że „są tak zajęte, iż nie mają na nic czasu”. Seniorzy cenią sobie możliwość bycia wśród rówieśników i rozmowy z nimi. Z niecierpliwością czekają też na rozmowy z panią psycholog, a w sprawach trudnych zwracają się o poradę do prawniczki – mówi Jolanta Szwarz-Burnatowska, dyrektor DDP w Myczkowcach.

Łączna wartość projektu „Dzienny Dom Pomocy w Myczkowcach” wynosi przeszło 1,7 mln zł, w tym dofinansowanie to ponad 1,6 mln zł. W ramach tej kwoty wyremontowano i wyposażono pomieszczenia do dziennego pobytu podopiecznych, utworzono salę rehabilitacyjną, pracownię i zewnętrzny park rehabilitacyjny. Zatrudnienie znalazło tu 18 osób. Warto dodać, że wzruszająca historia życia pana Michała Zaniewicza z Dziennego Domu Pomocy w Myczkowcach zaskoczyła i urzekła jurorów w konkursie spotów reklamowych „Fundusze Europejskie w kadrze” podczas Międzynarodowego Festiwalu Filmowego CAMERIMAGE 2017. Film zdobył nagrodę główną.

– Wiele projektów oferuje też usługę polegającą na teleopiece. Podopieczni wyposażani są w tzw. bransoletki życia, które podłączone do centralki sygnalizują, gdy dzieje się coś

złego. Dyżurująca opiekunka lub sąsiad mają obowiązek jak najszybciej wówczas zareagować. Tego rodzaju opieka cieszy się coraz większą popularnością – podsumowuje Katarzyna Olechowska-Sadowska. I jak dodaje, cała ta perspektywa jest nakierowana na deinstytucjonalizację. – Nie dofinansowujemy wielkich DPS, ponieważ z doświadczeń wynika, że nie tworzą one warunków domowych.

W ramach rozstrzygniętych już konkursów powstanie 37 domów dziennego pobytu, które obejmą opieką ponad 900 osób. W sumie podpisano 74 umowy na ponad 157 mln zł, co wyczerpuje prawie całą pulę środków. Planowane są jeszcze dwa konkursy na tego rodzaju świadczenia, które zostaną ogłoszone, gdy Komisja Europejska zgodzi się na przesunięcie pieniędzy z innych działań.

Barbara Kozłowska

**EKSPERT
PODPOWIADA**

Wybierz najlepszą ofertę

Przestrzeganie zasad regulujących prowadzenie postępowania zgodnie z zasadą konkurencyjności uchroni Cię przed nałożeniem korekty finansowej lub uznaniem wydatku za niekwalifikowalny. Nie trzeba nikogo przekonywać, że skrupulatność w tym zakresie się opłaca. Przyszedł czas na omówienie etapów upubliczniania zapytania ofertowego oraz wyboru wykonawców.

Z artykułu „Uczciwa konkurencja” (nr 1/2018) dowiedziałeś się, jakie czynniki decydują o wyborze procedury, w której zrealizujesz zamówienie. Niezbędne było określenie, jaki masz status jako zamawiający (czy obejmuje Cię ustawa *Prawo zamówień publicznych*), a także oszacowanie wartości zamówienia. Zdecydowałeś, że zastosujesz procedurę zgodną z zasadą konkurencyjności. Z kolejnego artykułu z tego cyklu dowiedziałeś się, w jaki sposób przygotować zapytanie ofertowe, czy wprowadzić kryteria pozacenowe (jeśli tak, to jakie) i jaki termin wyznaczyć oferentom. Ostatni odcinek poświęcony zasadzie konkurencyjności podpowie Ci, gdzie opublikować ogłoszenie i jakich zasad trzeba dochować przy wyborze wykonawcy.

Upublicznienie zapytania

Jeśli Twoje zamówienie dotyczy realizacji projektu dofinansowanego z Funduszy Europejskich, jesteś zobowiązany zamieścić zapytanie ofertowe w Bazie konkurencyjności. Jest to serwis przeznaczony do publikacji ogłoszeń o usługach, dostawach i robotach budowlanych zlecanych przez beneficjentów. By z niego korzystać, musisz być zarejestrowanym użytkownikiem. Do publikacji ogłoszeń w Bazie konkurencyjności uprawnieni są beneficjenci (tzn. podmioty, które podpisały umowę o dofinansowanie), a także wnioskodawcy (podmioty zainteresowane złożeniem wniosku o dofinansowanie już od daty ogłoszenia o naborze projektów). Do zarejestrowania się konieczne jest posiadanie numeru projektu (beneficjent) albo numeru naboru (wnioskodawca). Jako zarejestrowany użytkownik logujesz się i możesz dodawać kolejne ogłoszenia. Upublicznienie zapytania ofertowego oznacza wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia w ramach projektu. Termin na składanie ofert zaczyna się od dnia następnego po dniu upublicznienia zapytania ofertowego. Na potrzeby dokumentacji projektu zrób wydruk zamieszczonego ogłoszenia.

PAMIĘTAJ, BY W OPZ STOSOWAĆ NAZWY I KODY OKREŚLONE WE WSPÓLNYM SŁOWNIKU ZAMÓWIEŃ – CPV (ANG. COMMON PROCUREMENT VOCABULARY), CZYLI JEDNOLITYM SYSTEMIE KLASYFIKACJI

W artykule „Zapytanie ofertowe” nieprzypadkowo sporo miejsca poświęciliśmy opisowi przedmiotu zamówienia (OPZ). Jego niejednoznaczność może sprawić, że oferenci się nie zgłoszą lub całkowicie „rozminą” z ceną, zawyżając albo zani-

żając ją. Przykładowe błędy w opisie omówiono w podręczniku wnioskodawcy i beneficjenta (rozdz. 2, pkt 2a). Pamiętaj, by w OPZ stosować nazwy i kody określone we Wspólnym Słowniku Zamówień – CPV (ang. Common Procurement Vocabulary), czyli jednolitym systemie klasyfikacji. Jest on dostępny pod adresem www.kody.uzp.gov.pl. Dzięki temu ułatwisz wyszukanie oferty przez potencjalnych wykonawców. Jest to ważne również dlatego, że swoje ogłoszenie musisz opublikować w Bazie konkurencyjności. Podczas jego zamieszczania będziesz wybierał kod CPV z listy rozwijanej.

Z WYKONAWCĄ, KTÓREGO OFERTA OTRZYMAŁA NAJWIĘKSZĄ LICZBĘ PUNKTÓW, MOŻESZ ZAWRZEĆ UMOWĘ O UDZIELENIE ZAMÓWIENIA. W RAZIE ODSTĄPIENIA PRZEZ NIEGO OD PODPISANIA UMOWY ZAWIERASZ JĄ Z WYKONAWCĄ, KTÓREGO OFERTA UZYSKAŁA KOLEJNY NAJWYŻSZY WYNIK

Jeżeli przedmiot zamówienia trzeba opisać kilkoma kodami, wybierz jako podstawowy jeden kod, odpowiadający najistotniejszemu elementowi danego zamówienia. Pozostałe kody wpisz w opisie przedmiotu zamówienia. Może się tak zdarzyć, że stopień dokładności CPV jest niewystarczający. W takiej sytuacji znajdź dział, grupę, klasę lub kategorię, która w najlepszy sposób opisuje planowane zamówienie. Samo wpisanie kodu CPV nie zastąpi całego opisu przedmiotu zamówienia, który – jak już wspomniano – musi być jednoznaczny i precyzyjny.

Upubliczniłeś zapytanie ofertowe, ale w pewnym momencie okazuje się, że do jego treści należy wprowadzić zmiany. Możesz to zrobić, o ile oczywiście nie upłynął przewidziany termin składania ofert. W opublikowanym zapytaniu ofertowym uwzględnij informację o zmianie – powinna ona zawierać co najmniej: datę upublicznienia zmienianego zapytania, a także opis dokonanych zmian. Przedłuż termin składania ofert o czas niezbędny do wprowadzenia zmian przez wykonawców.

Wybór wykonawcy

Po upływie terminu podanego w zapytaniu ofertowym zapoznasz się ze wszystkimi ofertami, które napłynęły. O wyborze decyduje ocena ofert pod kątem wszystkich kryteriów określonych w zapytaniu. Wybór najkorzystniejszej powinien być udokumentowany pisemnym protokołem zawierającym

m.in. wykaz wszystkich ofert, które wpłynęły na Twoje ogłoszenie. W protokole podajesz datę wpłynięcia i punktację przyznaną poszczególnym wykonawcom (każde kryterium osobno), jak i wskazanie najkorzystniejszej oferty wraz z uzasadnieniem. Wybierasz wykonawcę, którego oferta uzyskała największą liczbę punktów podczas oceny.

Informację o wyniku postępowania ogłaszasz w taki sam sposób, w jaki upubliczniłeś zapytanie ofertowe, czyli z w Bazy konkurencyjności. Jeśli ogłoszenie zamieściłeś także na swojej stronie, to i tu publikujesz powiadomienie o wyniku postępowania. Taka informacja powinna zawierać co najmniej nazwę wybranego wykonawcy. Do dokumentacji z postępowania warto dołączyć wydruk potwierdzający dokonanie tej czynności.

Zdarza się, że po ogłoszeniu wyniku oferenci, których oferty nie zostały wybrane, zwracają się z prośbą o udostępnienie protokołu z postępowania o udzielenie zamówienia. Wówczas powinieneś go udostępnić, pamiętając jednak o wyłączeniu tych jego części, które zawierają tajemnicę przedsiębiorstwa.

Przy określaniu postanowień umowy o udzielenie zamówienia jesteś związany treścią oferty, na podstawie której dokonałeś wyboru wykonawcy (kilka wyjątków od tej reguły przewiduje rozdz. 6.5.2 pkt 22 Wytycznych). Musisz przy tym zapobiec konfliktowi interesów, gdyż jego zaistnienie wiąże się z niekwalifikowaniem całości wydatków związanych z danym zamówieniem. Warunkiem podpisania umowy jest brak powiązań kapitałowych lub osobowych między zamawiającym i wykonawcą (tu również są pewne wyjątki).

WYBÓR NAJKORZYSTNIEJSZEJ OFERTY POWINIEN BYĆ UDOKUMENTOWANY PISEMNYM PROTOKOŁEM ZAWIERAJĄCYM M.IN. WYKAZ WSZYSTKICH OFERT, KTÓRE WPŁYŃĘŁY NA TWOJE OGŁOSZENIE

Z wykonawcą, którego oferta otrzymała największą liczbę punktów, możesz zawrzeć umowę o udzielenie zamówienia. W razie odstąpienia przez niego od podpisania umowy zawierasz ją z wykonawcą, którego oferta uzyskała kolejny najwyższy wynik. Podpisałeś umowę? Dopilnuj, by została ona zrealizowana z dochowaniem wszystkich zawartych w niej wymogów. Powodzenia!

Jerzy Gontarz

Przydatne dokumenty i adresy stron

Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności (podrozdział 6.5.2)

Lista sprawdzająca – zasada konkurencyjności

Zamówienia udzielane w ramach projektów. Podręcznik wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 (rozdział 2)

Baza konkurencyjności:
bazakonkurencyjnosci.funduszeuropejskie.gov.pl

Rozporządzenie o Ochronie Danych Osobowych

25.05.2018

W trosce o jednostkę

Gwałtowny postęp technologiczny związany z komputeryzacją, rozwojem internetu i wykorzystaniem danych osobowych do projektowania produktów oraz usług jest prawdziwym wyzwaniem dla legislatorów. Dzięki nowym unijnym regulacjom europejski system ochrony danych osobowych należy obecnie do najbardziej zaawansowanych na świecie.

We wszystkich państwach Unii Europejskiej od 25 maja br. stosowane jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (dalej: RODO). Regulacje mają przede wszystkim wzmocnić pozycję jednostki w relacjach z władzami publicznymi i przedsiębiorstwami w zakresie przetwarzania danych osobowych jej dotyczących. Choć pozostają one oparte na wypracowanej jeszcze w latach 70. i 80. XX w.

konceptji autonomii informacyjnej¹ (zgodnie z którą jednostka ma prawo do sprawowania kontroli nad informacjami o sobie²), nowe rozporządzenie rozbudowuje obowiązki pod-

¹ Pierwsze regulacje w zakresie ochrony danych osobowych zostały przyjęte w 1970 r. przez legislaturę niemieckiego landu Hesja. Z kolei do dzisiaj jednym z punktów odniesienia w zakresie ochrony danych osobowych jest wyrok niemieckiego Federalnego Trybunału Konstytucyjnego z 1983 r. dotyczący ustawy w sprawie przeprowadzenia spisu ludności. Została ona uznana za niezgodną z konstytucją m.in. ze względu na wysoki, nieadekwatny do potrzeb, stopień szczegółowości ankiety (ok. 160 pytań), konieczności podania kodu pocztowego, co umożliwiałoby identyfikację jednostki, a także długi okres przechowywania danych.

² zob. np. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 17 czerwca 2008 r., K 8/04.

miotów przetwarzających dane osobowe, a także ustanawia wysokie kary za ich nieprzestrzeganie.

Moc zmian

Jednym z celów nowelizacji było uregulowanie działalności podmiotów, które – choć dokonują operacji przetwarzania danych osobowych poza terytorium UE (np. w USA) – funkcjonują na rynku unijnym. Tym samym zgodnie z art. 3 ust. 2 rozporządzenia jego przepisy znajdą zastosowanie także do podmiotów, które nie posiadają jednostki organizacyjnej w państwie członkowskim UE, jeżeli tylko oferują towary lub usługi osobom przebywającym na terytorium UE (nawet nieodpłatnie), a także jeżeli monitorują zachowania osób, o ile do zachowań tych dochodzi w UE. Niedostosowanie się do nowych regulacji będzie surowo karane – organy nadzorcze państw członkowskich zostały wyposażone w prawo do nakładania administracyjnych kar pieniężnych w wysokości nawet 20 mln euro, a w przypadku gdy kara jest nakładana na przedsiębiorstwa – w wysokości do 4% jego całkowitego rocznego światowego obrotu (z poprzedniego roku obrotowego). Uzałeźnienie wysokości kar od obrotu przedsiębiorstwa ma zdyscyplinować największych potentatów z branży internetowej.

Obecna regulacja znacząco rozbudowuje katalog przysługujących nam praw. W założeniu legislatorów takie rozszerzenie ma umożliwić lepszą kontrolę nad udostępnianymi przy różnych okazjach informacjami. Częstotliwość, z jaką jesteśmy proszeni o wyrażenie zgody na przetwarzanie danych, uniemożliwia bowiem faktyczne kontrolowanie tego kto, w jaki sposób i w jakim celu przetwarza dotyczące nas dane. Dlatego w pozyskanej od nas zgodzie powinno być jednoznacznie wskazane, w jakich celach dane będą przetwarzane.

Potrzebujesz zgody osoby na przetwarzanie danych jej dotyczących? Upewnij się, że:

- 1) Podałeś swoją tożsamość oraz dane kontaktowe.
- 2) Jeżeli wyznaczono inspektora ochrony danych, podałeś jego dane kontaktowe.
- 3) Jasno i jednoznacznie określiłeś cele przetwarzania danych osobowych.
- 4) Wskazałeś podstawę prawną przetwarzania danych osobowych.
- 5) Podałeś informacje o odbiorcach danych osobowych (jeżeli tacy istnieją).
- 6) Poinformowałeś o zamiarze przekazania danych osobowych do państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej.
- 7) Sprecyzowałeś okres, przez który dane będą przechowywane.
- 8) Poinformowałeś osobę o przysługujących jej prawach, w tym o prawie do wniesienia skargi do organu nadzorczego.
- 9) Określiłeś, czy podanie danych jest wymogiem ustawowym lub umownym bądź warunkiem zawarcia umowy (a także wskazałeś konsekwencje ewentualnego niepodania danych)
- 10) Jeżeli dane będą przetwarzane w celu automatycznego podejmowania decyzji (np. w ramach profilowania), poinformowałeś o zasadach podejmowania takich decyzji i przewidywanych konsekwencjach takiego przetwarzania.

Ponadto taka zgoda powinna być aktem świadomego i jednoznacznego okazania woli – dobrą praktyką, z którą coraz częściej można się spotkać w internecie, jest konieczność przewinięcia (w domyśle – przeczytania) tekstu opisującego politykę prywatności przed możliwością jej zaakceptowania (wyrażenia zgody). Najlepiej, jeżeli taka polityka jest dostępna również w skrótovej wersji napisanej prostym, przystępnym językiem. Musi ona także zawierać prawa, jakie przysługują osobie w odniesieniu do danych jej dotyczących, np. prawa do sprostowania, prawa do usunięcia danych, prawa do cofnięcia zgody w dowolnym momencie czy prawa do niepodlegania zautomatyzowanym decyzjom.

W POZYSKANEJ OD NAS ZGODZIE POWINNO BYĆ JEDNOZNACZNIE WSKAZANE, W JAKICH CELACH DANE BĘDĄ PRZETWARZANE

Ważnym elementem nowelizacji, którego znaczenie może jeszcze wzrosnąć w niedalekiej przyszłości, jest uregulowanie profilowania, czyli operacji polegających na analizowaniu lub prognozowaniu osobistych preferencji, zachowań i postaw ludzi. Profilowanie wykorzystują np. platformy społecznościowe, systemy rekomendacji próbujące przewidzieć, jaka treść nas zainteresuje, czy też serwisy z ogłoszeniami ofert pracy. Niekiedy takie systemy automatycznie podejmują decyzje dotyczące osób, co oznacza, że w przypadku niekompletnych, błędnych lub nieaktualnych danych podejmują decyzje niepożądane przez użytkownika i mogące prowadzić do naruszenia jego praw i wolności.

Przedsiębiorcy: mniej obowiązków, więcej odpowiedzialności

Przed wszystkim należy pamiętać, że debacie nad nowelizacją przepisów dotyczących ochrony danych osobowych towarzyszyło przekonanie o potrzebie stworzenia odpowiednich ram prawnych dla rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Z tego powodu zrezygnowano np. z obowiązku zgłaszania zbiorów danych osobowych do rejestracji u właściwego organu (dotychczas był to Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych). Jednocześnie przedsiębiorca będzie zobowiązany do podjęcia takich środków technicznych zapewniających bezpieczeństwo danych, jakie są adekwatne do ryzyka ewentualnego naruszenia praw i wolności osób. W przypadku dużego prawdopodobieństwa takiego naruszenia (np. przy przetwarzaniu na dużą skalę danych dotyczących zdrowia czy zatrudnienia albo systematycznego monitorowania na dużą skalę miejsc dostępnych publicznie) przedsiębiorca powinien dokonać oceny skutków planowanych operacji przetwarzania danych osobowych przed ich rozpoczęciem.

Co powinna zawierać ocena ryzyka przetwarzania danych osobowych:

- systematyczny opis planowanych operacji przetwarzania
- wyraźnie wskazane cele przetwarzania
- ocenę, czy operacje przetwarzania są niezbędne oraz proporcjonalne w stosunku do wskazanych celów
- ocenę ryzyka naruszenia praw lub wolności osób, których dane dotyczą (ocena ta powinna odnosić się do operacji uwzględnionych w opisie z tiretu 1)
- wskazanie planowanych środków, które mają przeciwdziałać ryzyku (w szczególności środki techniczne i organizacyjne mające zapewnić bezpieczeństwo danych osobowych oraz ich przetwarzania)
- wykazanie przestrzegania RODO

Nowe rozporządzenie ogranicza również zakres obowiązku prowadzenia rejestru czynności przetwarzania – będą z niego zwolnione przedsiębiorstwa czyniące to sporadycznie, a zatem np. organizujące jednorazowe warsztaty i zbierające w tym celu dane uczestników. Należy przy tym zaznaczyć, że zdefiniowanie, jakie czynności mogą zostać uznane za sporadyczne, będzie zadaniem orzecznictwa. RODO precyzuje również obowiązek zgłaszania naruszenia ochrony danych osobowych (art. 33). W przypadku stwierdzenia wystąpienia takiego naruszenia przedsiębiorca powinien bez zbędnej zwłoki (co do zasady w ciągu 72 godzin) zgłosić je organowi nadzorcemu, czyli Prezesowi Urzędu Ochrony Danych Osobowych. Takie zgłoszenie powinno m.in. opisywać charakter naruszenia ochrony danych osobowych, możliwe konsekwencje takiego naruszenia, a także wskazywać środki zastosowane lub proponowane w celu zaradzenia naruszeniom ochrony danych osobowych.

Rozporządzenie wprowadza również dwa nowe terminy – zasady odnoszące się m.in. do towarów i usług oferowanych przez przedsiębiorców. Zgodnie z zasadą uwzględniania ochrony danych w fazie projektowania (ang. *privacy by design*) osoby pracujące nad nowymi rozwiązaniami, np. aplikacjami na smartfony, powinny brać pod uwagę prawo ochrony danych osobowych, a także możliwie najbardziej aktualną wiedzę na temat istniejących rozwiązań technicznych wzmacniających ochronę prywatności jednostek (np. najskuteczniejsze metody anonimizacji danych). Z kolei zgodnie z zasadą domyślnej ochrony danych (ang. *privacy by default*) produkty i usługi działające w oparciu o dane (np. aplikacje do monitorowania zdrowia) powinny domyślnie gromadzić możliwie jak najmniej danych, czyli tylko te, które są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania produktu.

Idą (kolejne) zmiany

Rozporządzenia unijne nie wymagają implementacji do krajowego porządku prawnego, a ich przepisy są stosowane bezpośrednio (w przeciwieństwie do dyrektyw). Polski ustawodawca postanowił jednak znowelizować ustawę o ochronie danych osobowych, a także szereg innych ustaw. Część tych zmian ma charakter redakcyjny – związany np. z faktem, że Generalny Inspektor Danych Osobowych (GIODO) zmienił sztyld

na Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych (PUODO). Niektóre regulacje konkretyzują dość ogólne przepisy rozporządzenia. Są jednak i takie zmiany, które modyfikują unijne przepisy – jednym z nich jest obniżenie maksymalnej wysokości administracyjnych kar pieniężnych dla jednostek sektora finansów publicznych, instytutów badawczych i Narodowego Banku Polskiego do 100 tys. zł (art. 102 ustawy). Takiego rozróżnienia nie zastosował ustawodawca unijny, ustanawiając zarówno dla podmiotów publicznych, jak i prywatnych jedną górną granicę na poziomie 20 mln euro (art. 83 ust. 5 RODO).

Warto także wspomnieć, że ostatnie tygodnie przyniosły zmiany w Konwencji nr 108 Rady Europy o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych, do której Polska przystąpiła w 2002 r. Także w tym przypadku zwiększeniu uległ katalog praw przysługujących osobom, których dane są przetwarzane – ustanowiono np. prawo do uzyskania wiedzy o zasadach automatycznego przetwarzania danych osobowych (art. 9 ust. 1 lit. c). Do Konwencji mogą przystępować nie tylko państwa członkowskie Rady Europy, ale także inne, niezależnie od ich położenia geograficznego, oraz organizacje międzynarodowe, w tym Unia Europejska (art. 26 i 27).

NOWE ROZPORZĄDZENIE OGNICZA ZAKRES OBOWIĄZKU PROWADZENIA REJESTRU CZYNNOŚCI PRZETWARZANIA – BĘDĄ Z NIEGO ZWOLNIONE PRZEDSIĘBIORSTWA CZYNIĄCE TO SPORADYCZNIE, A ZATEM NP. ORGANIZUJĄCE JEDNORAZOWE WARSZTATY I ZBIERAJĄCE W TYM CELU DANE UCZESTNIKÓW

Refleksja nad ochroną danych osobowych, jaka dokonuje się zarówno na forum Unii Europejskiej, jak i Rady Europy, sprawia, że zdaniem wielu ekspertów europejski system ochrony może być dzisiaj stawiany za wzór do naśladowania. Choć wiąże się to niekiedy z koniecznością poświęcenia dodatkowego czasu na zrozumienie i dostosowanie się do nowych regulacji, warto pamiętać, że cel jest szczytny – znaleźć złoty środek zapewniający równowagę pomiędzy potrzebami biznesu a prywatnością jednostki.

Łukasz Szoszkiewicz

Co wiesz na temat Funduszy Europejskich?

Sprawdź swoją wiedzę i rozwiąż nasz quiz. Podpowiedzi szukaj w artykułach, które znajdziesz w tym wydaniu biuletynu „Zobacz zmiany”.

1. Kolejny okres programowania obejmuje lata:
  - a) 2020-2027
  - b) 2021-2027
  - c) 2020-2026
2. Ile środków przeznaczono na działanie 8.3 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych RPO WP na lata 2014-2020?
  - a) prawie 30 mln euro
  - b) aż 50 mln euro
  - c) ponad 100 mln euro
3. Co oznacza skrót PCI?
  - a) Podkarpackie Centrum Informatyki
  - b) Polskie Centrum Innowacji
  - c) Podkarpackie Centrum Innowacji
4. Jeśli Twoje zamówienie dotyczy realizacji projektu dofinansowanego z Funduszy Europejskich, to jesteś zobowiązany zamieścić zapytanie ofertowe:
  - a) w Bazie konkurencyjności
  - b) na stronie internetowej Twojej firmy
  - c) na stronie Urzędu Zamówień Publicznych
5. Na kiedy zaplanowano kolejny nabór wniosków dla poddziałania 1.4.1 Dotacje bezpośrednie?
  - a) na grudzień
  - b) na listopad
  - c) na październik
6. Od kiedy we wszystkich państwach UE obowiązuje Rozporządzenie o Ochronie Danych Osobowych (RODO)?
  - a) od 25 maja 2018 r.
  - b) od 1 stycznia 2018 r.
  - c) od 1 czerwca 2018 r.
7. Kiedy i gdzie odbyła się konferencja podsumowująca inicjatywę Catching-Up Regions?
  - a) dopiero odbędzie się w grudniu br. w Rzeszowie
  - b) 22 sierpnia br. w Rzeszowie
  - c) 21 czerwca br. w Katowicach
8. Jaka jest maksymalna wysokość dotacji przeznaczonej dla jednej firmy na zakup usług za pośrednictwem Podkarpackiej Platformy Wsparcia Biznesu?
  - a) 200 tys. euro
  - b) 10 tys. zł
  - c) 100 tys. euro
9. Kiedy Komisja Europejska dokona przeglądu śródkresowego?
  - a) pod koniec tego roku
  - b) w 2019 r.
  - c) przegląd już się odbył
10. Ile jeszcze w tym roku zaplanowano naborów w trybie konkursowym w ramach RPO WP?
  - a) 15
  - b) 21
  - c) 11

Źródło: 1b, 2b, 3c, 4a, 5c, 6a, 7c, 8a, 9b, 10c

Harmonogram naboru wniosków o dofinansowanie w IV kwartale 2018 r. w ramach RPO WP 2014-2020 (tryb konkursowy)

TERMIN NABORU	DZIAŁANIE LUB PODDZIAŁANIE	TYP PROJEKTU	INSTYTUCJA OGŁASZAJĄCA KONKURS
październik	1.4.1 Dotacje bezpośrednie	Rozwój MŚP	Zarząd Województwa Podkarpackiego
październik	4.2 Gospodarka odpadami	<ol style="list-style-type: none"> Kompleksowe projekty skierowane na poprawę gospodarowania odpadami komunalnymi zgodnie z Planem inwestycyjnym w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w województwie podkarpackim Kompleksowe projekty skierowane na poprawę gospodarowania odpadami innymi niż komunalne z uwzględnieniem osadów ściekowych, zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego (WPGO) Rekultywacja składowisk odpadów, zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 	Zarząd Województwa Podkarpackiego
październik	7.6 Programy profilaktyczne i zdrowotne w regionie	Wdrażanie programów zdrowotnych służących wspieraniu aktywności zawodowej, dotyczące w szczególności profilaktyki (pierwotnej i wtórnej) chorób układu krążenia, układu ruchu, onkologicznych zwłaszcza w zakresie m.in. nowotworów jelita grubego, piersi, szyjki macicy – w ramach konkursu przewidziano do realizacji wsparcie profilaktyki nowotworowej ukierunkowanej na wczesne wykrywanie raka jelita grubego	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
październik	8.3 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych	Wsparcie dla usług mieszkalnictwa o charakterze wspomaganym	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
październik	8.3 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych	Usługi społeczne, w szczególności usługi środowiskowe, opiekuńcze: <ol style="list-style-type: none"> Rozwój środowiskowych form pomocy i samopomocy Działania wspierające opiekunów nieformalnych w opiece domowej Tworzenie miejsc opieki dla osób niesamodzielnych w nowo tworzonych lub istniejących ośrodkach zapewniających opiekę dzienną lub całodobową 	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
październik	9.1 Rozwój edukacji przedszkolnej	Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług świadczonych w ośrodkach wychowania przedszkolnego (OWP)	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
listopad	3.3.1 Realizacja planów niskoemisyjnych	Budowa lub modernizacja budynków użyteczności publicznej, które będą spełniać standardy budownictwa pasywnego	Zarząd Województwa Podkarpackiego
listopad	8.3 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych	Usługi zdrowotne: <ol style="list-style-type: none"> Szkolenia z zakresu opieki i rehabilitacji osób sprawujących opiekę nad osobami niesamodzielnymi, zależnymi (rodziny, opiekunowie prawni) Tworzenie i/lub funkcjonowanie wypożyczalni sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego w połączeniu z nauką ich obsługi i doradztwem w zakresie jego wykorzystania w celu tworzenia warunków do opieki domowej 	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
grudzień	1.1 Wsparcie infrastruktury B+R jednostek naukowych	Inwestycje polegające na tworzeniu i rozwoju infrastruktury badawczo-rozwojowej jednostek naukowych w województwie podkarpackim. Dofinansowane będą projekty z zakresu budowy, przebudowy bądź rozbudowy infrastruktury B+R oraz polegające na zakupie aparatury naukowo-badawczej i wyposażenia specjalistycznych laboratoriów badawczych.	Zarząd Województwa Podkarpackiego
grudzień	4.1 Zapobieganie i zwalczanie zagrożeń	Zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej, sprzętu i/lub wyposażenia do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii – wyłącznie dla potrzeb OSP	Zarząd Województwa Podkarpackiego

Dokąd po informacje

LOKALNE PUNKTY INFORMACYJNE FUNDUSZY EUROPEJSKICH

ul. Kościuszki 7
39-300 **MIELEC**
tel.: 798 771 414, 798 771 650
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

ul. M. Dąbrowskiej 15
39-400 **TARNOBRZEG**
tel.: 15 823 61 46, 798 771 220
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

GŁÓWNY PUNKT INFORMACYJNY
FUNDUSZY EUROPEJSKICH

al. Ł. Ciepłińskiego 4 • 35-010 **RZESZÓW**
godziny pracy: pn. 7:30-18:00 • wt. – pt. 7:30-15:30
tel.: 17 747 64 15, 17 747 64 82 • faks: 17 747 64 83
e-mail: zapytaj@podkarpackie.pl

ul. Staszica 20
38-400 **KROSNO**
tel.: 798 771 192, 798 771 620
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

Rynek 18
38-500 **SANOK**
tel.: 798 771 215, 798 771 640
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

ul. Kościuszki 2
37-700 **PRZEMYŚL**
tel.: 16 678 56 32, 798 771 080
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

Strona internetowa RPO WP 2014-2020
www.rpo.podkarpackie.pl

Obserwuj nas również na Facebooku
www.facebook.com/zmieniamypodkarpackiezrpo